

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою
ЧАСТИНА 1**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИКИ

Професор кафедри кримінального права та процесу, доктор юридичних наук, професор

_____ Віктор ГРИЩУК
26 серпня 2024 року

Доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ Віктор ЗАХАРЧУК
26 серпня 2024 року

доцентка кафедри кримінального права та процесу, кандидатка юридичних наук,
доцентка

_____ Тетяна НІКІФОРОВА
26 серпня 2024 року

доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ Дмитро ВИГОВСЬКИЙ
26 серпня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри кримінального права та
процесу
28 серпня 2024 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент
28 серпня 2024 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	4
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	4
1.2.	Лекції	5
1.3.	Семінарські заняття	9
1.4.	Самостійна робота студентів	36
1.5.	Курсові роботи	43
1.6.	Підсумковий контроль	45
2.	Схема нарахування балів	51
3.	Рекомендовані джерела	52
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	74

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Частина 1													
	3 семестр												
1.	Кримінальне право як галузь права та юридична наука. Джерела кримінального права	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
2.	Закон про кримінальну відповідальність	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
3.	Поняття кримінального правопорушення та його види	10	2	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
4.	Поняття кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення та його види.	14	2	2	-	-	10	14	-	2	-	-	12
5.	Об'єкт кримінального правопорушення	12	2	2	-	-	8	12	2	1	-	-	9
6.	Об'єктивна сторона кримінального правопорушення	14	4	4	-	-	6	14	2	1	-	-	11
7.	Суб'єкт кримінального правопорушення	14	4	4	-	-	6	14	2	1	-	-	11
8.	Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	14	4	4	-	-	6	14	2	1	-	-	11
9.	Стадії вчинення кримінального правопорушення	8	2	2	-	-	4	8	-	2	-	-	6
10.	Співучасть у кримінальному правопорушенні	14	4	4	-	-	6	14	2		-	-	12
	4 семестр												
11.	Множинність кримінальних правопорушень	14	4	4	-	-	6	14	2	2	-	-	10
12.	Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	14	4	4	-	-	6	14	2	-	-	-	12

13.	Звільнення від кримінальної відповідальності	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
14.	Поняття, мета, система та види покарань	16	4	4	-	-	8	16	2	-	-	-	14
15.	Призначення покарання	16	4	4	-	-	8	16	1	-	-	-	15
16.	Звільнення від покарання і його відбування. Погашення та зняття судимості	16	4	4	-	-	8	16	1	2	-	-	13
17.	Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб	16	4	4	-	-	8	16	2	-	-	-	14
18.	Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	14	2	2	-	-	10	14	-	2	-	-	12
	Разом по частині 1	240	56	56	0	0	128	240	24	16	0	0	200

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1.	Кримінальне право як галузь права та юридична наука. Джерела кримінального права	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6.	Поняття, предмет і метод кримінального права. Завдання кримінального права України. Кримінальне право і суміжні галузі права. Система кримінального права України. Принципи кримінального права України. Джерела кримінального права	
2.	Закон про кримінальну відповідальність	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5. 2.6.	Система і загальна характеристика Кримінального кодексу України 2001 р. Поняття, структура і види кримінально-правових норм. Чинність кримінального закону в просторі. Чинність кримінального закону щодо осіб. Чинність кримінального закону у часі. Поняття та види тлумачення кримінального закону.	
3.	Поняття кримінального правопорушення та його види	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4.	Поняття і ознаки кримінального правопорушення. Поняття і ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень. Поняття кримінального проступку, нетяжкого злочину, тяжкого і особливо тяжкого злочину.	
4.	Поняття кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення та його види	2
4.1.	Поняття та ознаки кримінальної відповідальності.	

4.2.	Форми реалізації кримінальної відповідальності.	
4.3.	Межі кримінальної відповідальності.	
4.4.	Підстава кримінальної відповідальності.	
4.5.	Поняття і значення складу кримінального правопорушення.	
4.6.	Співвідношення понять «кримінальне правопорушення» і «склад кримінального правопорушення».	
4.7.	Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення.	
4.8.	Класифікація складів кримінальних правопорушень.	
5.	Об'єкт кримінального правопорушення	2
5.1.	Поняття і значення об'єкта кримінального правопорушення.	
5.2.	Класифікація об'єктів кримінального правопорушення.	
5.3.	Загальний об'єкт кримінального правопорушення і його значення.	
5.4.	Родовий об'єкт кримінального правопорушення і його значення.	
5.5.	Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення і його значення.	
5.6.	Поняття предмета кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкта кримінального правопорушення.	
6.	Об'єктивна сторона кримінального правопорушення	4
6.1.	Поняття, ознаки і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.	
6.2.	Суспільно-небезпечне діяння як основна ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.	
6.3.	Суспільно-небезпечні наслідки, їх поняття і види.	
6.4.	Причинний зв'язок між суспільно-небезпечним діянням і суспільно-небезпечними наслідками.	
6.5.	Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення.	
7.	Суб'єкт кримінального правопорушення	4
7.1.	Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.	
7.2.	Поняття та види спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.	
7.3.	Фізична особа як суб'єкт кримінального правопорушення.	
7.4.	Вік як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.	
7.5.	Осудність як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.	
7.6.	Поняття і критерії неосудності.	
7.7.	Поняття і кримінально-правове значення обмеженої осудності.	
8.	Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення	4
8.1.	Поняття, ознаки і значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.	
8.2.	Поняття та форми вини.	
8.3.	Поняття та види умислу.	
8.4.	Поняття та види необережності.	
8.5.	Випадок (казус) і його відмінність від кримінально протиправної недбалості.	
8.6.	Складна (подвійна) форма вини.	
8.7.	Факультативні ознаки суб'єктивної сторони: мотив і мета кримінального правопорушення, емоційний стан.	
8.8.	Помилка в кримінальному праві та її вплив на кримінальну відповідальність.	
9.	Стадії вчинення кримінального правопорушення	2
9.1.	Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення.	
9.2.	Поняття закінченого та незакінченого кримінального правопорушення.	

9.3.	Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.	
9.4.	Поняття та види замаху на кримінального правопорушення.	
9.5.	Поняття та кримінально-правове значення добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.	
10.	Співучасть у кримінальному правопорушенні	4
10.1.	Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.	
10.2.	Види співучасників.	
10.3.	Форми співучасті.	
10.4.	Кримінальна відповідальність співучасників.	
10.5.	Екссес виконавця.	
10.6.	Добровільна відмова співучасників від доведення кримінального правопорушення до кінця.	
10.7.	Причетність до кримінального правопорушення та її відмінність від співучасті.	
11.	Множинність кримінальних правопорушень	4
11.1.	Поняття та види одиничних кримінальних правопорушень.	
11.2.	Поняття множинності кримінальних правопорушень та її кримінально-правова характеристика.	
11.3.	Повторність кримінальних правопорушень.	
11.4.	Сукупність кримінальних правопорушень.	
11.5.	Відмінність сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції кримінально-правових норм.	
11.6.	Рецидив кримінальних правопорушень.	
11.7.	Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.	
12.	Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння	4
12.1.	Поняття обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.	
12.2.	Види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.	
12.3.	Кримінально-правова характеристика обставин, що виключають протиправність діяння:	
12.3.1.	необхідна оборона;	
12.3.2.	уявна оборона;	
12.3.3.	затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення;	
12.3.4.	крайня необхідність.	
12.3.5.	фізичний або психічний примус;	
12.3.6.	виконання наказу або розпорядження;	
12.3.7.	діяння, пов'язане з ризиком;	
12.3.8.	виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації;	
12.3.9.	виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України	
13.	Звільнення від кримінальної відповідальності	2
13.1.	Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.	
13.2.	Відмежування звільнення від кримінальної відповідальності від суміжних правових інститутів.	
13.3.	Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.	
13.4.	Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.	

13.5.	Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.	
13.6.	Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.	
13.7.	Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.	
14.	Поняття, мета, система та види покарань	4
14.1.	Поняття і ознаки покарання.	
14.2.	Мета покарання.	
14.3.	Поняття, ознаки і значення системи покарань. Класифікація покарань.	
14.4.	Штраф як вид покарання.	
14.5.	Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу як вид покарання.	
14.6.	Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид покарання.	
14.7.	Громадські роботи як вид покарання.	
14.8.	Виправні роботи як вид покарання.	
14.9.	Службові обмеження для військовослужбовців як вид покарання.	
14.10.	Конфіскація майна як вид покарання.	
14.11.	Пробаційний нагляд.	
14.12.	Арешт як вид покарання.	
14.13.	Обмеження волі як вид покарання.	
14.14.	Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців як вид покарання.	
14.15.	Позбавлення волі на певний строк як вид покарання.	
14.16.	Довічне позбавлення волі як вид покарання.	
15.	Призначення покарання	4
15.1.	Загальні засади призначення покарання, їх поняття і зміст.	
15.2.	Обставини, що пом'якшують покарання.	
15.3.	Обставини, що обтяжують покарання.	
15.4.	Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті.	
15.5.	Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.	
15.6.	Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.	
15.7.	Призначення покарання за сукупністю вироків.	
15.8.	Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.	
15.9.	Обчислення строків покарання.	
16.	Звільнення від покарання і його відбування. Погашення та зняття судимості	4
16.1.	Поняття і юридична природа звільнення від покарання та його відбування.	
16.2.	Види звільнення від покарання та його відбування.	
16.3.	Звільнення від відбування покарання з випробуванням.	
16.4.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей.	
16.5.	Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку	
16.6.	Звільнення від покарання за хворобою.	
16.7.	Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження	

16.8.	військової служби.	
16.9.	Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким	
16.10.	Поняття і правове значення судимості.	
16.11.	Виникнення і припинення судимості.	
16.12.	Умови погашення судимості.	
16.12.	Дострокове зняття судимості.	
17.	Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб	4
17.1.	Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.	
17.2.	Особі, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.	
17.3.	Види примусових заходів медичного характеру.	
17.4.	Продовження, зміна та припинення примусових заходів медичного характеру.	
17.5.	Примусове лікування.	
17.6.	Спеціальна конфіскація.	
17.7.	Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.	
17.8.	Поняття заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб	
17.9.	Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб	
17.10.	Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру	
18.	Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх	2
18.1.	Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.	
18.2.	Особливості застосування до неповнолітніх покарання.	
18.3.	Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.	
18.4.	Особливості припинення судимості щодо неповнолітніх.	
	Усього	56

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Кримінальне право як галузь права та юридична наука.

Джерела кримінального права

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття, предмет і метод кримінального права.
- 1.2. Завдання кримінального права України.
- 1.3. Кримінальне право і суміжні галузі права.
- 1.4. Система кримінального права України.
- 1.5. Принципи кримінального права України.
- 1.6. Джерела кримінального права України

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття кримінального права, завдання кримінального права, предмет

кримінального права, метод кримінального права, система кримінального права, принципи кримінального права.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- пояснення поняття кримінальне право як галузі права, юридичної науки, навчальної дисципліни;
- розуміння змісту предмета кримінального права України;
- характеристика основних методів кримінального права України;
- визначення та пояснення завдань кримінального права України;
- опис основних функцій кримінального права України;
- пояснення взаємозв'язку кримінального права України із суміжними галузями права: конституційним правом, адміністративним правом, кримінальним виконавчим правом, кримінальним процесом, міжнародним правом тощо;
- визначення системи кримінального права України;
- характеристика основних принципів кримінального права;
- визначення поняття джерел кримінального права;
- характеристика джерел кримінального права.

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Кримінальний закон як джерело кримінального права.
- 2.2. Система і загальна характеристика чинного кримінального кодексу України.
- 2.3. Поняття, структура і види кримінально-правових норм.
- 2.4. Чинність кримінального закону в просторі.
- 2.5. Чинність кримінального закону щодо осіб.
- 2.6. Чинність кримінального закону у часі.
- 2.7. Поняття та види тлумачення кримінального закону

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Громадянин Італії порушив правила безпеки дорожнього руху, що призвело до смерті пішохода в м. Одеса. Він був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 286 КК України. Який принцип дії кримінального закону у просторі був застосований?

Задача 2

Громадяни Німеччини в м. Дрезден захопили заручників і на автомобілі направлялись до Молдови. В Україні їх було затримано. Чи буде кримінальне правопорушення (захоплення заручників) визнаватися вчиненням на території України?

Задача 3

Штурман закордонного танкера – громадянин ФРН – систематично збував на Кіпрі наркотичні засоби. У Житомирі його затримали за вчинення хуліганства. Чи може бути штурман притягнутий до кримінальної відповідальності за збут наркотиків за КК України?

Задача 4

Законами України № 2108-IX від 03.03.2022, № 2198-IX від 14.04.2022 ч. 1 ст. 55 КК було доповнено абзацом наступного змісту: «Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як основне або додаткове покарання за вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, передбачених статтями 111⁻¹, 111⁻² цього Кодексу, призначається на строк від десяти до п'ятнадцяти років». Яку дію у часі має кримінальний закон у новій редакції?

Задача 5

Дипломатичний кур'єр дипломатичного представництва Азербайджану в Україні на території України під час сварки на ґрунті ревності заподіяв громадянину Україні умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Чи може дипломатичний кур'єр бути притягнутий до кримінальної відповідальності за КК України? (ознайомтеся із Віденською конвенцією про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року)

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття кримінального права, завдання кримінального права, кримінальне законодавство, чинність кримінального закону, зворотна дія закону у часі, проміжний закон, екстрадиція, диспозиція, санкція, бланкетна диспозиція, відсильна диспозиція, відносно-визначена, альтернативна та кумулятивна санкції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- пояснення становлення та розвиток кримінального права;
- пояснення змісту кримінального закону як джерела кримінального права;
- визначення системи закону про кримінальну відповідальність;
- визначення характерних рис чинного Кримінального кодексу України;
- визначення поняття та видів кримінально-правових норм;
- визначення поняття диспозиції і санкції кримінально-правової норми;
- визначення понять проста, описова, бланкетна та відсильна диспозиції кримінально-правової норми;
- пояснення змісту видів диспозиції кримінально-правової норми на конкретних прикладах;
- визначення понять відносно-визначена, альтернативна та кумулятивна санкції;
- пояснення змісту видів санкції кримінально-правової норми на конкретних прикладах;
- пояснення поняття чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі;
- обґрунтування принципів чинності кримінального закону в просторі: територіальний принцип, принцип громадянства, універсальний принцип;
- роз'яснення понять повний та обмежений дипломатичні імунітети;
- визначення обставин та підстав при яких кримінальне правопорушення визнається вчиненим на території України;
- пояснення поняття території України;
- визначення об'єктів, що не є територією України, але на які поширюється юрисдикція і сфера застосування кримінального права України;
- розуміння принципу громадянства;
- пояснення правових наслідків засудження особи за межами України;
- розуміння універсального принципу;
- розуміння чинності кримінального закону в часі;
- розуміння зворотної дії закону про кримінальну відповідальність.

Семінарське заняття № 3

Тема 3. Поняття кримінального правопорушення та його види

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття кримінального правопорушення.
- 3.2. Ознаки кримінального правопорушення.
- 3.3. Поняття і ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки кримінального правопорушення.
- 3.4. Класифікація кримінальних правопорушень.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Під час розмови К. заявив своїм товаришам, що тепер знає, як можна «заробити» гроші. На його думку, захист практично будь-якого банківського рахунку можна подолати за допомогою сучасного комп'ютера. Чи є дії К. кримінально протиправними?

Задача 2

В. і М. викрали з дачної ділянки С. металеву бочку, яку здали на металобрухт. Правоохоронним органам С. пояснив, що навіть зрадів такій пропажі, оскільки давно мав намір очистити двір від непотребу, а от робочих рук бракувало. Чи є дії В. і М. кримінальним правопорушенням?

Задача 3

На водія через відчинене вікно автомобіля напав рій бджіл. Водій втратив керування та, відмахуючись від комах, здійснив наїзд на пішохода, який загинув на місці події. Чи можна притягнути водія до кримінальної відповідальності за порушення правил дорожнього руху, що спричинили смерть потерпілого (ч. 2 ст. 286 КК України)?

Задача 4

Д. з метою помсти натравив на О. свого бійцівського собаку. Собака заподіла О. тяжкі тілесні ушкодження (ст. 121 КК України). Чи можна притягнути Д. до кримінальної відповідальності за заподіяну шкоду?

Задача 5

А. після роботи проводжав свою знайому Ю. до зупинки. Біля зупинки Ю. посковзнулась та, падаючи, зачепила рукою А. Останній не втримав рівновагу, упав, вдарившись головою об бордюр. Від отриманої травми А. помер на другий день у лікарні. Чи можна притягнути Ю. до кримінальної відповідальності за необережне вбивство (ст. 119 КК України)?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кримінальне правопорушення, протиправність, караність, суспільна небезпечність, винність, малозначне діяння, кримінальний проступок, нетяжкий злочин, тяжкий злочин, особливо тяжкий злочин.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення законодавчого визначення кримінального правопорушення;
- обґрунтування різних підходів до визначення поняття кримінального правопорушення (злочину) в науці кримінального права;
- характеристика ознак кримінального правопорушення;
- розуміння діяння (дії, бездіяльності) у кримінально-правовому значенні;
- розуміння винності діяння;
- розуміння суб'єкта кримінального правопорушення;
- розуміння суспільної небезпечності кримінального правопорушення;
- розуміння протиправності кримінального правопорушення;
- розуміння кримінальної караності кримінального правопорушення;
- розуміння криміналізації та декриміналізації;
- наведення законодавчого визначення малозначного діяння;
- пояснення відмінностей між малозначним діянням і кримінальним правопорушенням;
- пояснення відмінностей між кримінальним правопорушенням та іншими правопорушеннями;
- наведення законодавчої класифікації кримінальних правопорушень (ст. 12 КК України);
- наведення інших критеріїв класифікації кримінальних правопорушень (за родовим об'єктом посягання; за характером суспільно небезпечних наслідків; за формою вини; за

суб'єктом кримінального правопорушення; за наявності предмета кримінального правопорушення; за наявності потерпілого тощо).

Семінарське заняття № 4

Тема 4. Поняття кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення та його види

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Поняття та ознаки кримінальної відповідальності.
- 4.2. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
- 4.3. Межі кримінальної відповідальності.
- 4.4. Підстава кримінальної відповідальності.
- 4.5. Поняття і значення складу кримінального правопорушення.
- 4.6. Співвідношення понять «кримінальне правопорушення» і «склад кримінального правопорушення».
- 4.7. Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення.
- 4.8. Класифікація складів кримінальних правопорушень.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

З. заподів П. умисні легкі тілесні ушкодження. Проте було встановлено, що на момент вчинення посягання З. внаслідок хронічного психічного захворювання був у стані неосудності. Суд на підставі ч. 1 ст. 93 КК України застосував до нього примусовий захід медичного характеру у вигляді госпіталізації до психіатричного закладу із звичайним наглядом. Чи є застосування примусових заходів медичного характеру формою реалізації кримінальної відповідальності?

Задача 2

12-річний С. заподіяв своєму ровеснику Б. тяжкі тілесні ушкодження. Суд на підставі ч. 2 ст. 97 КК України застосував до С. примусові заходи виховного характеру у вигляді обмеження дозволів та передачі під нагляд педагогічного колективу школи, в якій він навчався. Чи є застосування примусових заходів виховного характеру у цій ситуації формою реалізації кримінальної відповідальності?

Задача 3

Директор підприємства «Зоря» частину доходів підприємства скеровував на фінансування терористичної групи (ч. 1 ст. 258-5 КК України). Суд призначив йому покарання у виді позбавлення волі строком на 7 років з позбавлення права обіймати керівні посади на строк 2 роки та з конфіскацією майна. Окрім цього суд прийняв рішення про ліквідацію підприємства «Зоря» з конфіскацією його майна. Які кримінально-правові заходи є формою реалізації кримінальної відповідальності?

Задача 4

К. вчинив таємне викрадення майна. Щодо нього відкрито кримінальне провадження і обрано запобіжний захід - взяття під варту. Судом в обвинувальному вироку К. засуджено до покарання у виді обмеження волі на 1 рік. З якого моменту настає кримінальна відповідальність? З якого моменту виникають кримінально-правові відносини?

Задача 5

К. вчинив умисне вбивство. Обвинувальним вироком суду його засуджено до покарання у виді позбавлення волі на 10 років. 15 листопада 2013 року він відбув покарання. 15 листопада 2021 року сплив строк погашення судимості. З якого моменту припиняється кримінальна відповідальність?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кримінальні правовідносини, об'єкт кримінальних правовідносин, суб'єкт кримінальних правовідносин, кримінальна відповідальність, форми реалізації кримінальної відповідальності, межі кримінальної відповідальності, підстава кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення, об'єкт кримінального правопорушення, суб'єкт кримінального правопорушення, об'єктивна сторона кримінального правопорушення, суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, кримінальні правопорушення з матеріальним складом, кримінальні правопорушення з формальним складом, кримінальні правопорушення з усіченим складом.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння понять «кримінальні правовідносини», «кримінальна відповідальність»;
- обґрунтування підстави кримінальної відповідальності;
- розуміння видів кримінальної відповідальності (позитивної та негативної);
- розуміння моменту виникнення позитивної та негативної кримінальної відповідальності;
- розуміння співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання»;
- розуміння форм реалізації кримінальної відповідальності;
- пояснення моменту виникнення та припинення кримінальної відповідальності;
- розуміння поняття «склад кримінального правопорушення»;
- пояснення змісту об'єктивних та суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона);
- пояснення обов'язкових та факультативних ознак складу кримінального правопорушення;
- обґрунтування функцій складу кримінального правопорушення;
- розуміння співвідношення понять «кримінальне правопорушення» та «склад кримінального правопорушення»;
- визначення видів складів кримінальних правопорушень за різними критеріями;

Семінарське заняття № 5

Тема 5. Об'єкт кримінального правопорушення

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Поняття і значення об'єкта кримінального правопорушення.
- 5.2. Класифікація об'єктів кримінальних правопорушень.
- 5.3. Загальний об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
- 5.4. Родовий об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
- 5.5. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
- 5.6. Поняття предмета кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкта кримінального правопорушення.
- 5.7. Потерпілий від кримінального правопорушення.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Визначте факультативний об'єкт при хуліганстві, поєднаному зі спричиненням потерпілому легких тілесних ушкоджень.

Задача 2

М. наклеїв на однодоларову банкноту два нулі та розрахувався нею із 80-літньою жінкою за куплене у неї теля. Ознайомтесь зі статтями 190 та 199 КК України та коментарями до них. Ознаки якого з цих кримінальних правопорушень є в діях М.?

Задача 3

Ч. 2 ст. 121 КК України передбачає відповідальність за умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого. Що є безпосереднім об'єктом цього кримінального правопорушення?

Задача 4

А., дізнавшись про інтимний зв'язок своєї дружини із Головою Національного банку України П., вирішив поквитатись з останнім. Підстерігши П. біля будинку, А. пострілом з пістолета вбив його. Що є безпосереднім об'єктом вчиненого кримінального правопорушення?

Задача 5

Ш., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, з метою заволодіння чужим майном приставив Т. з лівого боку тіла під ребро палець руки, який остання сприйняла за ніж та відкрито заволодів належним потерпілій мобільним телефоном. Визначте об'єкт посягання.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: об'єкт кримінального правопорушення, класифікація об'єктів кримінального правопорушення, загальний об'єкт кримінального правопорушення, родовий об'єкт кримінального правопорушення, безпосередній об'єкт кримінального правопорушення, предмет кримінального правопорушення, потерпілий від кримінального правопорушення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння поняття «об'єкт кримінального правопорушення»;
- обґрунтування різних підходів до визначення поняття об'єкта кримінального правопорушення (злочину) в науці кримінального права;
- розуміння суспільних відносин як об'єкта кримінального правопорушення;
- роз'яснення структурних елементів суспільних відносин;
- розуміння кримінально-правового значення об'єкта кримінального правопорушення;
- обґрунтування класифікації об'єкта кримінального правопорушення за вертикаллю та горизонталлю;
- розуміння загального, родового та безпосереднього об'єктів кримінальних правопорушень;
- розуміння основного безпосереднього об'єкта кримінального правопорушення;
- розуміння додаткового безпосереднього об'єкта кримінального правопорушення та його поділу на додатковий необхідний та додатковий факультативний об'єкти кримінального правопорушення;
- розуміння поняття «предмет кримінального правопорушення»;
- розмежування понять «об'єкт кримінального правопорушення», «предмет кримінального правопорушення»;
- розуміння поняття «потерпілий від кримінального правопорушення».

Семінарське заняття № 6-7

Тема 6. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Поняття, ознаки і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
- 6.2. Суспільно небезпечне діяння як основна ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
- 6.3. Суспільно небезпечні наслідки, їх поняття і види.
- 6.4. Причинний зв'язок між суспільно-небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками.
- 6.5. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення.

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

А. та Р. побили З., заподіявши йому перелом кісток носа з розривом хряща (середньої тяжкості тілесні ушкодження). Внаслідок гострого малокрів'я, спричиненого тривалою і значною носовою кровотечею внаслідок захворювання крові – порушення її згортання (гемофілія), З. помер. Чи є причинний зв'язок між діями А. та Р. та смертю З.?

Задача 2

Начальник геологорозвідувальної пошукової партії С., направляючи в багатоденний маршрут геологів Б. та Ю., порушивши Правила безпеки при геологорозвідувальних роботах, не зробив запит про погоду. Крім того, він не перевіряв чи взяли Б. і Ю. з собою спальні мішки. Наступного дня почалася хурделиця, внаслідок якої Б. помер від переохолодження. Ознайомтесь зі ст. 367 КК України. Чи є в бездіяльності С. ознаки цього кримінального правопорушення?

Задача 3

І., зайшовши у ресторан, побачив там П., який танцював зі своєю знайомою. З П. І. був у неприязних стосунках. Вихопивши пістолет, І. з відстані 7 метрів тричі вистрілив у П., заподіявши йому смертельні поранення. Вироком суду дії І. кваліфіковано за п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України. Чи правильно судом визначено спосіб вчинення злочину?

Задача 4

Під час бійки О. вдарив К. ножем у ліву частину грудної клітини. Після операції К. у лікарні помер. Слідством встановлено, що завдане потерпілому ножем поранення проникло в грудочеревну порожнину на 5 см і пройшло 5-6 см від серця. Жоден із життєво важливих органів не ушкоджено. Проведення операції було зумовлено необхідністю з'ясування стану грудочеревної порожнини. Смерть К. сталася внаслідок асфіксії, спричиненої післянаркозним блюванням. Чи є причинний зв'язок між смертю К. та діями О.?

Задача 5

Вихователька одного з дитсадків в обідній час, коли усі діти спали, знімала з малят золоті медальйони, кульчики. Незабаром батьки помітили зникнення ювелірних виробів у малюків і звернулися в поліцію. Який спосіб заволодіння майном має місце? (ознайомтесь із статтями 185, 186, 190 КК України, а також Постановою Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 6 листопада 2009 року № 10).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, суспільно небезпечне діяння, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і наслідками, факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння поняття «об'єктивна сторона кримінального правопорушення»;
- розуміння ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- розмежування обов'язкових та факультативних ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- розуміння випадків за яких факультативні ознаки об'єктивної сторони можуть виступати як основні ознаки;
- пояснення значення діяння як основної ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення;
- обґрунтування обов'язку особи та реальної можливості діяти певним чином;

- розуміння поняття «змішана бездіяльність»;
- розуміння того, що переконання, думки, ідеї не можуть тягнути за собою кримінальну відповідальність, поки вони не проявляються зовні в певних діях чи вчинках особи;
- пояснення значення суспільно небезпечних наслідків та їх видів;
- пояснення випадків при яких суспільно небезпечні наслідки є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони;
- наведення видів кримінальних правопорушень залежно від конструювання об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- пояснення значення та видів причинно-наслідкового зв'язку між діями та суспільно небезпечними наслідками;
- розуміння місця, часу, обстановки, способу, знарядь та засобів вчинення кримінальних правопорушень;
- вміння розмежовувати знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення.

Семінарське заняття № 8-9

Тема 7. Суб'єкт кримінального правопорушення

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
- 7.2. Поняття та види спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
- 7.3. Фізична особа як суб'єкт кримінального правопорушення.
- 7.4. Вік як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
- 7.5. Осудність як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
- 7.6. Поняття і критерії неосудності.
- 7.7. Поняття і кримінально-правове значення обмеженої осудності.
- 7.8. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

В день свого 14-річчя П. вчинив крадіжку (ч. 1 ст. 185 КК) і вбивство (ч. 1 ст. 115 КК). Дайте кримінально-правову оцінку діям П.

Задача 2

15-річний О. вступив у злочинну організацію і в її складі взяв участь у кількох нападах на інкасаторів, під час яких двох з них було вбито і викрадено грошей на суму, яка становить особливо великий розмір. О. засуджено за ч. 2 ст. 255 КК України. Чи правильне рішення суду?

Задача 3

Неповнолітній К. 22 грудня 2015 року вчинив кишенькову крадіжку (ч. 1 ст. 185 КК). Під час слідства з'ясувалося, що К. немає жодних документів, що засвідчують його особу. За висновком судово-медичної експертизи К. народився у 2001 році. Дайте кримінально-правову оцінку діям К.

Задача 4

17-річний Є. підмовив 13-річного М. вчинити зґвалтування їхньої 15-річної сусідки, що вони спільно і зробили. Дії Є. були кваліфіковані за ч. 3 ст. 152 за ознаками вчинення зґвалтування неповнолітньої групою осіб. Чи правильно суд дав оцінку діям Є.?

Задача 5

15-річний Т. знайшов у парку кастет. Цього ж вечора Т. продав знахідку своїм старшим друзям з двору. Чи може Т. бути притягнутий до відповідальності за незаконний збут холодної зброї (ч. 2 ст. 263 КК України)?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: суб'єкт кримінального правопорушення, фізична особа, вік кримінальної відповідальності, загальний суб'єкт кримінального правопорушення, спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення, осудність, неосудність, обмежена осудність, примусові заходи медичного характеру, вчинення кримінального правопорушення у стані сп'яніння, примусове лікування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення законодавчого визначення суб'єкта кримінального правопорушення;
- наведення законодавчого визначення спеціального суб'єкта кримінального правопорушення;
- обґрунтування основних ознак суб'єкта кримінального правопорушення: фізична особа, вік, осудність;
- пояснення необхідності встановлення віку особи та обґрунтування можливих варіантів встановлення віку особи;
- розкриття критеріїв осудності;
- обґрунтування кримінально-правового значення обмеженої осудності;
- розуміння значення неосудності особи;
- обґрунтування кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення, вчинені у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Семінарське заняття № 10-11

Тема 8. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Поняття, ознаки і значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
- 8.2. Поняття та форми вини.
- 8.3. Поняття та види умислу.
- 8.4. Поняття та види необережності.
- 8.5. Випадок (казус) і його відмінність від кримінально протиправної недбалості.
- 8.6. Складна (подвійна) форма вини.
- 8.7. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони: мотив і мета кримінального правопорушення, емоційний стан.
- 8.8. Помилка в кримінальному праві та її вплив на кримінальну відповідальність.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

П., електрик за фахом, для охорони свого квітника огоротив його сталевим дротом і ввечері підключив до електромережі. Його сусід, вмикаючи електричне освітлення на вулиці, потрапив під напругу і був смертельно травмований. Ознайомтесь зі статтями 115 і 119 КК. Якою має бути кримінально-правова оцінка дій П.?

Задача 2

О., будучи незадоволеним невиконанням одним із членів політичної партії Л. своїх обов'язків, ввечері напав на нього з ножом та заподіяв декілька ударів в область грудної клітки. Однак внаслідок своєчасно наданої допомоги життя Л. вдалося врятувати, хоча було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження. Які обов'язкові ознаки характеризують суб'єктивну сторону вчиненого посягання (ознайомтесь із ст. 115 КК України)?

Задача 3

Озброєний обрізом мисливської рушниць Ж. з метою викрадення відеоапаратури проник до будинку обласної телерадіокомпанії, під погрозою вбивства зв'язав сторожа, засунувши йому

в рот великий кляп. Кляп перекрив дихальні шляхи і сторож помер. Ознайомтесь зі статтями 187, 115 і 119 КК. Визначте форму і вид вини у вчинених Ж. злочинах.

Задача 4

Р. систематично знущався з свого сусіда Щ. Одного дня Щ. вийшов із своїм другом Д. на вулицю погуляти. Р. знову почав цькувати сусіда, ображати, називати непристойними словами. Внаслідок сильного душевного хвилювання, що раптово виникло у Щ., він накинувся на Р. із каменем, який підняв з землі, і почав бити по голові. Д. одразу ж підхопив ще один камінь і став допомагати другові. Внаслідок таких дій Р. помер. Якими ознаками характеризується суб'єктивна сторона вчиненого Щ. та Д. (ознайомтеся із ст. ст. 115, 116 України)?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення, вина, умисел, прямий умисел, непрямий умисел, необережність, кримінально протиправна самовпевненість, кримінально протиправна недбалість, випадок (казус), складна (подвійна) форма вини, мотив, мета, емоційний стан, помилка в кримінальному праві.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розуміння значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- наведення обов'язкових та факультативних ознак суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- наведення законодавчого визначення вини як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення;
- характеристика категорій вини;
- розуміння форм вини та вміння пояснити їх значення;
- наведення видів умислу, які закріплені на законодавчому рівні у КК України, та характеристика інших видів умислу;
- наведення видів необережності, які закріплені на законодавчому рівні у КК України, та характеристика інших видів необережності;
- розкриття інтелектуальної та вольової складових частин умислу та необережності як форм вини;
- вміння розмежовувати прямий умисел від непрямого;
- вміння розмежовувати кримінально протиправну самовпевненість від кримінально протиправної недбалості;
- вміння розмежовувати непрямий умисел від кримінально протиправної недбалості;
- розуміння поняття «випадок» («казус»);
- вміння знаходити відмінність кримінально протиправної недбалості від казусу;
- розуміння поняття «складної» («подвійної», «змішаної») форми вини;
- обґрунтування значення мотиву як факультативної ознаки суб'єктивної сторони;
- обґрунтування значення мети як факультативної ознаки суб'єктивної сторони;
- розуміння поняття «емоційного стану» як факультативної ознаки суб'єктивної сторони;
- розуміння поняття «помилка» в кримінальному праві;
- наведення видів помилок в кримінальному праві (юридична і фактична);
- характеристика наслідків, що тягне за собою юридична помилка.

Семінарське заняття № 12

Тема 9. Стадії вчинення кримінального правопорушення

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення.
- 9.2. Поняття закінченого та незакінченого кримінального правопорушення.
- 9.3. Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.
- 9.4. Поняття та види замаху на кримінального правопорушення.

9.5 Поняття та кримінально-правове значення добровільної відмови при незакінченому кримінальному правопорушенні.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Під час полювання В., з порушенням встановлених правил, зробив кілька пострілів. Одним пострілом був поранений О., який знаходився на лінії вогню. Слідчий кваліфікував дії В. як замах на необережне вбивство. Чи правильним є рішення слідчого?

Задача 2

З метою вбивства А., М. підпалив вночі будинок, де той мешкав. У цей час А. в будинку не було, про що М. не знав. Визначте стадію вчинення кримінального правопорушення?

Задача 3

Т. вирішив убити С., оскільки він заважав йому «просуватися» по службі. Т. напав на С. та заподіяв йому три удари ножом в живіт, заподіявши тяжкі тілесні ушкодження. Однак, життя С. вдалося врятувати. Дайте оцінку діям Т.

Задача 4

М. таємно проник у чуже помешкання з метою збагатитися. Незаконне проникнення М. через вічко дверей побачила сусідка, яка повідомила у правоохоронні органи. Поліція прибула за декілька хвилин та затримала М. на порозі квартири, коли той намагався винести викрадене. Дайте оцінку діям М.

Задача 5

П. проніс на борт літака у своєму багажі 1 кг порошу. Однак, про це стало відомо правоохоронним органам, які встигли до закриття дверей повітряного судна затримати П. та зняти його з багажем з польоту. Дайте правову оцінку діям П. (ознайомтеся із ст. 269 КК України).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: стадія вчинення кримінального правопорушення, закінчене кримінальне правопорушення, незакінчене кримінальне правопорушення, готування до кримінального правопорушення, замах на кримінальне правопорушення, закінчений замах, незакінчений замах, добровільна відмова від вчинення кримінального правопорушення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- вміння виділяти стадії вчинення умисного кримінального правопорушення;
- обґрунтування понять «закінчене кримінальне правопорушення» та «незакінчене кримінальне правопорушення»;
- пояснення стадії готування до кримінального правопорушення та видів готування до кримінального правопорушення;
- пояснення стадії замаху на кримінального правопорушення та його видів;
- вміння пояснити момент закінчення кримінального правопорушення на практичних прикладах;
- розмежування моменту закінчення кримінальних правопорушень залежно від конструкції складу кримінального правопорушення ;
- розуміння ознак добровільної відмови при незакінченому кримінальному правопорушенні;
- розуміння співвідношення понять «добровільна відмова» та «щире каяття».

Семінарське заняття № 13-14

Тема 10. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.
- 10.2. Види співучасників. Кримінальна відповідальність співучасників.
- 10.3. Форми співучасті.
- 10.4. Безнаслідкова співучасть, невдале підбурювання або пособництво. Екссес виконавця. Співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
- 10.5. Добровільна відмова співучасників від вчинення кримінального правопорушення.
- 10.6. Причетність до кримінального правопорушення.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

16-річний П. разом з 12-річним Р. вчинили кишенькову крадіжку. Чи будуть вони співучасниками?

Задача 2

С. замовив Р. заподіяти тілесні ушкодження Т. Р., перебуваючи у стані сп'яніння, не розраховував сили і вбив Т. Чи буде С. підлягати кримінальній відповідальності за умисне вбивство?

Задача 3

Ф., перебуваючи у неприязних стосунках з К., вирішив помститися йому за образу. З цією метою він підмовив психічнохворого Н., визнаного неосудним, вдарити ножом К., коли той повертатиметься з роботи. Н. виконав прохання Ф. Від завданого поранення К. помер у лікарні. Дайте кримінально-правову оцінку діям Ф.

Задача 4

Лікар-психіатр П. на прохання сусідки Т. примусово госпіталізував її чоловіка у психіатричну лікарню, оскільки той часто на ґрунті ревностей затівав сварки у домі. Т. заплатила за «послуги» П. Дайте правову оцінку вчиненому (ознайомтеся із ст. 151 КК України).

Задача 5

Ш. підбурив неповнолітніх К. та Г. вчинити ряд крадіжок з квартир громадян на других поверхах будинків. При цьому К. та Г. влізали до квартир через кватирку вікна і передавали викрадені речі Ш. На час вчинення крадіжок К. і Г. не виповнилось 14 років.

Як кваліфікувати дії Ш.?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття співучасті у кримінальному правопорушенні, об'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні, суб'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні, види співучасників, форми співучасті, відповідальність співучасників, поняття невдалої співучасті, поняття та види екссесу виконавця, співучасть у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, поняття добровільної відмови співучасників, поняття причетності до кримінального правопорушення, види причетності, відмінність співучасті від причетності до кримінального правопорушення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення законодавчого визначення співучасті;
- обґрунтування різних підходів до визначення поняття співучасті в науці кримінального права;

- характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак співучасті;
- визначення видів співучасників, згідно ст. 27 КК України;
- характеристика кожного виду співучасника та пояснення змісту їх ролі;
- пояснення змісту кримінальної відповідальності кожного виду співучасника;
- обґрунтування питання про відповідальність співучасників щодо ставлення їм у вину об'єктивних і суб'єктивних ознак кримінального правопорушення, які характеризують підвищену або, навпаки, знижену відповідальність виконавця;
- пояснення змісту поняття «форми співучасті»;
- наведення форм співучасті за об'єктивними та суб'єктивними критеріями;
- обґрунтування змісту простої та складної співучасті на конкретних прикладах;
- наведення законодавчого визначення понять: а) вчинення кримінального правопорушення групою осіб; б) вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою; в) вчинення кримінального правопорушення організованою групою; г) вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією;
- пояснення змісту кожної із форм співучасті, передбачених ст. 28 КК України на конкретних прикладах;
- обґрунтування змісту понять «безнаслідкова співучасть», «невдале підбурювання або пособництво» на конкретних прикладах;
- визначення поняття та видів ексцесу виконавця;
- пояснення змісту різних видів ексцесу виконавця на конкретних прикладах;
- обґрунтування співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом;
- обґрунтування особливостей добровільної відмови кожного із співучасників;
- наведення поняття причетності до кримінального правопорушення та відмежування його від співучасті;
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. № 13 «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями».

Семінарське заняття № 15-16

Тема 11. Множинність кримінальних правопорушень

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Поняття та види одиничних кримінальних правопорушень.
- 11.2. Поняття множинності кримінальних правопорушень та її кримінально-правова характеристика.
- 11.3. Поняття та види повторності кримінальних правопорушень.
- 11.4. Поняття та види сукупності кримінальних правопорушень.
- 11.5. Відмінність ідеальної сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції кримінально-правових норм.
- 11.6. Поняття та види рецидиву кримінальних правопорушень.
- 11.7. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

А., маючи намір убити свого недруга Е., придбав без передбаченого законом дозволу пістолет. Однак, свого наміру не здійснив, оскільки про готування до злочину стало відомо правоохоронним органам (ознайомтеся із ст. 115 та ст. 263 КК України). Чи є в діях А. множинність кримінальних правопорушень?

Задача 2

В. і С., перебуваючи у дискотеці, грубо порушували громадський порядок з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжувалось особливою зухвалістю, а саме безпричинно нанесли два удари порожніми скляними пляшками по голові П., спричинивши йому легкі тілесні ушкодження, а також спричинили легкі тілесні ушкодження трьом друзям П.

(ознайомтеся із ст. 125 та ст. 296 КК України). Чи є у діях В. і С. множинність кримінальних правопорушень?

Задача 3

Н. незаконно зберігав пістолет ПМ (ч.1 ст. 263 КК). Одного разу, коли він чистив його, зламав бойову пружину, внаслідок чого зброя перестала бути придатною до стрільби. Через рік Н. придбав бойову пружину і полагодив ПМ (ч. 1 ст. 263-1 КК). Чи є в діях Н. множинність кримінальних правопорушень?

Задача 4

Ч. перевищив встановлену швидкість і виїхав на тротуар, де збив пішохода, заподіявши йому тяжке тілесне ушкодження. Щоб зникнути з місця події, Ч. знову порушив правила дорожнього руху і зіткнувся на перехресті з вантажним автомобілем. При зіткненні пасажирів вантажівки також були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження. Чи має місце множинність кримінальних правопорушень?

Задача 5

О. вчинив шахрайство (ст. 190 КК), а потім одразу після відбуття покарання вчинив грабіж (ст. 186 КК). Чи можливе в даному випадку застосування такої кваліфікуючої ознаки, як повторність (ч. 2 ст. 186 КК)?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття та види одиничних кримінальних правопорушень, поняття множинності кримінальних правопорушень, види множинності кримінальних правопорушень, поняття повторності кримінальних правопорушень, види повторності кримінальних правопорушень, поняття сукупності кримінальних правопорушень, види сукупності кримінальних правопорушень, поняття та види конкуренції кримінально-правових норм, відмінність сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції кримінально-правових норм, поняття рецидиву кримінальних правопорушень, види рецидиву кримінальних правопорушень, правові наслідки повторності кримінальних правопорушень, правові наслідки сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010р. №7 «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень та їх правові наслідки».
- визначення поняття та видів одиничних кримінальних правопорушень та пояснення значення його вивчення для розуміння множинності кримінальних правопорушень;
- пояснення змісту видів простих та ускладнених одиничних кримінальних правопорушень на конкретних прикладах;
- визначення множинності кримінальних правопорушень та обґрунтування різних підходів визначення цього поняття в науці кримінального права;
- наведення законодавчих видів множинності кримінальних правопорушень (ст.32-34 КК України);
- обґрунтування визначення інших видів множинності в теорії кримінального права;
- визначення повторності кримінальних правопорушень за ст. 32 КК України;
- пояснення змісту видів повторності на конкретних прикладах;
- визначення сукупності кримінальних правопорушень за ст.. 33 КК України;
- пояснення змісту видів сукупності на конкретних прикладах;
- визначення рецидиву кримінальних правопорушень за ст.. 34 КК України;
- пояснення змісту видів рецидиву на конкретних прикладах;
- визначення поняття конкуренції кримінально-правових норм;

- пояснення змісту різних видів конкуренції кримінально-правових норм на конкретних прикладах;
- обґрунтування відмінності сукупності кримінальних правопорушень та конкуренції кримінально-правових норм;
- обґрунтування правових наслідків повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

Семінарське заняття № 17-18

Тема 12. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Поняття, види та значення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
- 12.2. Поняття та ознаки необхідної оборони. Перевищення меж необхідної оборони.
- 12.3. Поняття та ознаки уявної оборони.
- 12.4. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, перевищення меж затримання.
- 12.5. Поняття та ознаки крайньої необхідності. Перевищення меж крайньої необхідності.
- 12.6. Фізичний або психічний примус.
- 12.8. Виконання наказу або розпорядження.
- 12.9. Діяння, пов'язане з ризиком.
- 12.10. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
- 12.11. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

С. і К. вночі зустріли на вулиці 15-річного Л. і почали з хуліганських спонукань його бити. Захищаючись, Л. ударив С. складним ножом, який мав при собі, що призвело до смерті С. Дайте правову оцінку діям Л.

Задача 2

З. з метою охорони врожаю яблук встановив в саду вовчі капкани. В один з них попав сусідський хлопчик, якому було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження. Дайте правову оцінку діям З.

Задача 3

Повертаючись вночі додому, Л. повинен був іти через яр. Спускаючись туди, і побоюючись, що на нього можуть напасти, він розкрив складного ножа. В яру він зустрів О. і П., які повертались з роботи. Зіткнувшись з О., Л. завдав йому удару ножом у груди, заподіявши тяжке тілесне ушкодження. Він пояснив свої дії тим, що О. та П. здалися йому грабіжниками, оскільки в цьому місці раніше траплялись такі випадки. Дайте правову оцінку діям Л.

Задача 4

До Ж., який стояв на автобусній зупинці, підсіли двоє молодиків і, погрожуючи кастетами, наказали зняти одяг. Захищаючись, Ж. витягнув пістолет, який незаконно носив, і зробив кілька пострілів. Нападники втекли, однак пострілом випадково була поранена жінка, яка була поруч. Дайте правову оцінку діям Ж.

Задача 5

Ввечері у парку А., сильним поштовхом зваливши жінку на землю, відібрав у неї сумку і телефон та почав тікати. Я., який випадково проходив поруч, почувши крик жінки, кинувся наздоганяти А. Наздогнавши А., Я. скрутив йому руки та повалив на землю. Внаслідок падіння А. було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження. Дайте правову оцінку діям Я.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття, види, кримінально-правове значення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння, поняття та види необхідної оборони, поняття та види уявної оборони, перевищення меж необхідної оборони, поняття затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення, ознаки затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення, сутність фізичного та психічного примусу, поняття та ознаки крайньої необхідності, перевищення меж крайньої необхідності, критерії відмежування необхідної оборони та крайньої необхідності, поняття виконання наказу або розпорядження, сутність діяння, пов'язаного з ризиком, поняття та ознаки виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння;
- обґрунтування наявності в науці кримінального права різних підходів до розуміння сутності обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння;
- обґрунтування кримінально-правового значення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння;
- наведення законодавчо закріплених видів обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння;
- наведення законодавчого визначення поняття необхідної оборони, згідно ч. 1 ст. 36 КК України;
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 1 «Про судову практику у справах про необхідну оборону»;
- обґрунтування кримінально-правового значення необхідної оборони;
- обґрунтування підстав правомірності необхідної оборони;
- пояснення змісту перевищення меж необхідної оборони;
- пояснення змісту необхідної оборони та перевищення її меж на конкретних прикладах;
- визначення поняття, ознак та підстав правомірності уявної оборони
- обґрунтування кримінальної відповідальності особи при уявній обороні;
- пояснення змісту уявної оборони на конкретних прикладах;
- визначення поняття, ознак та підстав правомірності затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення за ст. 38 КК України;
- пояснення змісту перевищення меж необхідних для затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення на конкретних прикладах;
- визначення поняття, ознак та підстав правомірності крайньої необхідності та перевищення її меж за ст. 39 КК України;
- пояснення змісту крайньої необхідності та перевищення її меж на конкретних прикладах;
- пояснення змісту фізичного та психічного примусу на конкретних прикладах;
- обґрунтування кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення під впливом фізичного чи психічного примусу;
- визначення виконання наказу або розпорядження за ст. 41 КК України;
- обґрунтування змісту виконання наказу або розпорядження як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння на конкретних прикладах;
- визначення діяння, пов'язаного з ризиком за ст. 42 КК України;
- обґрунтування змісту діяння, пов'язаного з ризиком як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння на конкретних прикладах;
- визначення виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації за ст. 43 КК України;

- обґрунтування змісту виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння на конкретних прикладах:

- визначення виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України за ст.. 43-1 КК України;

- обґрунтування змісту виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння на прикладах.

Семінарське заняття № 19

Тема 13. Звільнення від кримінальної відповідальності

Питання для усного опитування та дискусії

13.1. Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності.

13.2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.

13.3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

13.4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.

13.5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.

13.6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

13.7. Незастосування давності до окремих категорій кримінальних правопорушень.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

А. зґвалтував І. Було відкрито кримінальне провадження за ч. 1 ст. 152 КК України. Однак, незадовго потерпіла та винний помирилися і навіть вирішили одружитися. При цьому кримінальне правопорушення А. було вчинено вперше та належить до нетяжких злочинів. Яке рішення може прийняти суд?

Задача 2

Щодо М. було розпочато кримінальне провадження за вчинення за попередньою змовою групою осіб крадіжки – ч. 2 ст. 185 КК України. При цьому М. примирився з потерпілим та повністю відшкодував заподіяні збитки. Кримінальне правопорушення вчинено вперше. Яке рішення може прийняти суд?

Задача 3

Акушерка М. у пологовому відділенні за винагороду підмінила хвору дитину на здорову (ст. 148 КК України). Через 2 роки після вчинення кримінального правопорушення М. було повідомлено про підозру. Боячись відповідальності, М. виїхала за кордон, де переховувалася два роки, доки її не було затримано та передано в Україну. Скільки ще часу потрібно, щоб спливили строки давності притягнення до кримінальної відповідальності?

Задача 4

К. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 185 КК, але затриманий не був. Через рік після крадіжки К. вчинив грабіж (ч. 2 ст. 186 КК). Коли за таких умов закінчиться перебіг давності?

Задача 5

Учень 10-го класу Т. вчинив грабіж (ч. 1 ст. 186 КК). Ураховуючи клопотання колективу школи про передачу його на поруки, а також щире каяття Т., суд задовольнив клопотання колективу, заклав кримінальне провадження і звільнив Т. від кримінальної відповідальності на підставі ст.. 47 КК України. Через тиждень після цього Т. зі школи пішов і почав торгувати у приватному кіоску. Що може зробити у зв'язку з цим колектив школи? Яке рішення має прийняти суд?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності, види звільнення від кримінальної відповідальності, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, незастосування давності до окремих категорій кримінальних правопорушень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- опрацювання постанови Пленуму Верховного суду України № 12 від 23.12.2005р. «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності»;
- визначення поняття звільнення від кримінальної відповідальності;
- визначення видів звільнення від кримінальної відповідальності за різними критеріями;
- визначення звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям та пояснення його змісту на конкретних прикладах;
- пояснення змісту поняття «дійове каяття»;
- визначення звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим та пояснення його змісту на конкретних прикладах;
- визначення звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки та пояснення його змісту на конкретних прикладах;
- визначення звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки та пояснення його змісту на конкретних прикладах;
- визначення звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності та пояснення його змісту на конкретних прикладах;
- пояснення змісту зупинення та переривання строків давності;
- обґрунтування незастосування строків давності за певні кримінальні правопорушення.

Семінарське заняття № 20-21

Тема 14. Поняття, мета, система та види покарань

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Поняття і ознаки покарання.
- 14.2. Мета покарання.
- 14.3. Поняття, ознаки і значення системи покарань. Класифікація покарань.
- 14.4. Штраф як вид покарання.
- 14.5. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу як вид покарання.
- 14.6. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид покарання.
- 14.7. Громадські роботи як вид покарання.
- 14.8. Виправні роботи як вид покарання.
- 14.9. Службові обмеження для військовослужбовців як вид покарання.
- 14.10. Конфіскація майна як вид покарання.
- 14.11. Пробаційний нагляд.
- 14.12. Арешт як вид покарання.
- 14.13. Обмеження волі як вид покарання.
- 14.14. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців як вид покарання.
- 14.15. Позбавлення волі на певний строк як вид покарання.
- 14.16. Довічне позбавлення волі як вид покарання.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

А. був засуджений за ч. 1 ст. 186 КК України «Грабіж» до покарання у виді штрафу 2 тис. н.м.д.г. Однак, після засудження А. втратив роботу та не мав можливості сплатити штраф. Суд прийняв рішення замінити штраф покаранням у виді громадських робіт. Яким строком громадських робіт суд може замінити штраф?

Задача 2

С. був звільнений від відбування основного покарання у виді позбавлення волі з випробуванням. З якого моменту буде обчислюватися для С. додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю?

Задача 3

Щодо О. було відкрито кримінальне провадження за ч. 1 ст. 203-2 КК України «Незаконна діяльність з організації та проведення азартних ігор, лотерей». У ході розслідування було встановлено, що від зайняття такою діяльністю О. одержав дохід у сумі, рівній 70 000 н.м.д.г. Який розмір штрафу повинен призначити суд?

Задача 4

М. сів за кермо свого автомобіля, перебуваючи у стані сп'яніння. Не впоравшись із керуванням, М. смертельно збив автомобілем К., яка переходила дорогу. М. було засуджено до 3 років позбавлення волі із позбавленням права керувати транспортними засобами строком на 1 рік (ч. 2 ст. 286 КК України). Який загальний строк відбування покарання основного та додаткового покарань?

Задача 5

М. вчинив крадіжку в особливо великих розмірах (ч. 5 ст. 185 КК України). Суд засудив М. до покарання у виді позбавлення волі на строк 7 років і конфіскував житловий будинок в сільській місцевості, в якому проживає засуджений і його сім'я. Чи законний вирок суду?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: покарання, мета покарання, система покарань, класифікація покарань, штраф, позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, конфіскація майна, арешт, обмеження волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі на певний строк, довічне позбавлення волі.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення законодавчого (ч. 1 ст. 50 КК України) визначення покарання;
- пояснення змісту ознак покарання;
- надання законодавчого (ч. 2 ст. 50 КК України) визначення мети покарання;
- характеристика наукових концепцій мети покарання (абсолютні, відносні, змішані);
- обґрунтування змісту кожної цілі покарання (кара, виправлення засуджених, запобігання вчинення нових кримінальних правопорушень як засудженим, так і іншими особами);
- наведення визначення системи покарань;
- характеристика законодавчої (ст. 51 КК України) системи покарань;
- обґрунтування значення системи покарань;
- характеристика законодавчої (ст. 52 КК України) класифікації покарань;
- обґрунтування наукових класифікацій покарань за різними критеріями (за змістом обмежень і позбавлень прав і свобод засудженої особи; за суб'єктом до якого можуть застосовуватися покарання; за можливістю визначення строку покарання; за характером пенітенціарного впливу);

- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 N 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» в частині призначення тих чи інших видів покарань;
- характеристика штрафу як виду покарання (ст. 53 КК);
- характеристика позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу як виду покарання (ст. 54 КК);
- характеристика позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як виду покарання (ст. 55 КК);
- характеристика громадських робіт як виду покарання (ст. 56 КК);
- характеристика виправних робіт як виду покарання (ст. 57 КК);
- характеристика службових обмежень для військовослужбовців як виду покарання (ст. 58 КК);
- характеристика конфіскації майна як виду покарання (ст. 59 КК);
- характеристика пробаційного нагляду як виду покарання (ст. 59-1 КК);
- характеристика арешту як виду покарання (ст. 60 КК);
- характеристика обмеження волі як виду покарання (ст. 61 КК);
- характеристика тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців як вид покарання (ст. 62 КК);
- характеристика позбавлення волі на певний строк як виду покарання (ст. 63 КК);
- характеристика довічного позбавлення волі як виду покарання (ст. 64 КК).

Семінарське заняття № 22-23

Тема 15. Призначення покарання

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Загальні засади призначення покарання, їх поняття і зміст.
- 15.2. Обставини, що пом'якшують покарання.
- 15.3. Обставини, що обтяжують покарання.
- 15.4. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті.
- 15.5. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом за дане кримінальне правопорушення.
- 15.6. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
- 15.7. Призначення покарання за сукупністю вироків.
- 15.8. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення, домашнього арешту. Обчислення строків покарання.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

О. вчинив крадіжку (ч. 1 ст. 185 КК), а потім, через місяць, розбійний напад (ч. 1 ст. 187 КК). Чи може суд при призначенні покарання визнати таку сукупність кримінальних правопорушень обставиною, що обтяжує покарання?

Задача 2

Л. вчинив умисне вбивство в стані сильного душевного хвилювання, викликаного тяжкою образою з боку потерпілого (ст. 116 КК). Чи може суд при призначенні покарання врахувати як пом'якшуючу обставину, передбачену п. 7 ч. 1 ст. 66 КК?

Задача 3

Т. вчинив замах на вбивство з хуліганських мотивів (п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України). Яке максимальне покарання може бути призначене Т. за замах на таке вбивство?

Задача 4

Р. був засуджений за шахрайство (ч. 2 ст. 190 КК) до двох років позбавлення волі. Під час відбування покарання було встановлено факт вчинення Р. вимагання до засудження за шахрайство (ч. 1 ст. 189 КК). За яким правилом буде призначено покарання судом?

Задача 5

М. протягом року вчинив крадіжку за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 КК України) та грабіж у великих розмірах (ч. 4 ст. 186 КК України). Яке максимальне покарання може бути призначене за сукупністю кримінальних правопорушень?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: загальні засади призначення покарання, обставини, що пом'якшують покарання, обставини, що обтяжують покарання, призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті, призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом за дане кримінальне правопорушення, призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень, призначення покарання за сукупністю вироків, правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення, обчислення строків покарання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання»;
- наведення визначення загальних засад призначення покарання;
- характеристика загальних засад призначення покарання, передбачених ч. 1 ст. 65 КК України;
- пояснення змісту кожної загальної засади призначення покарання, передбаченої ч. 1 ст. 65 КК України на конкретних прикладах;
- обґрунтування змісту положень передбачених ч. 2-5 ст. 65 КК України;
- характеристика обставин, які пом'якшують покарання, передбачених ст. 66 КК України;
- характеристика обставин, які обтяжують покарання, передбачених ст. 67 КК України;
- пояснення порядку призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті (ст. 68 КК України) на конкретних прикладах;
- характеристика підстав призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (ч. 1 ст. 69 КК України);
- пояснення змісту способів призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом (призначення основного покарання нижчого від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті); перехід до іншого, більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного в санкції статті (санкції частини статті); не призначення додаткового покарання (ст. 69 КК України)) на конкретних прикладах;
- пояснення змісту сукупності кримінальних правопорушень як спеціальної підстави призначення покарання;
- пояснення змісту способів (приймів) призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень, передбачених ч.1 ст. 70 КК України на конкретних прикладах;
- пояснення змісту поняття «розірваної сукупності» та її значення для призначення покарання з а ч. 4 ст. 70 КК України;
- пояснення змісту сукупності вироків як спеціальної підстави призначення покарання;
- пояснення змісту способів (приймів) призначення покарання за сукупністю вироків, передбачених ст. 71 КК України на конкретних прикладах;
- обґрунтування правил складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення, домашнього арешту (ст. 72 КК України);
- пояснення обчислення строків призначення покарання (ст. 73 КК України) на конкретних прикладах.

Тема 16. Звільнення від покарання і його відбування. Погашення та зняття судимості

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Поняття та види звільнення від покарання та його відбування.
- 16.2. Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності.
- 16.3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.
- 16.4. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
- 16.5. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження військової служби.
- 16.6. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
- 16.7. Звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
- 16.8. Звільнення від покарання за хворобою.
- 16.9. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого.
- 16.10. Звільнення від покарання на підставі Закону України про амністію або акта про помилування.
- 16.11. Поняття і правове значення судимості. Виникнення і припинення судимості.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Р. використовував малолітнього пасинка Т. для зайняття жебрацтвом (ч. 1 ст. 150-1 КК України). На момент розгляду справи у суді уже минули строки давності притягнення до кримінальної відповідальності. Суддя роз'яснив Р., що він може бути звільнений від кримінальної відповідальності. Однак, Р. заперечував свою вину. Незважаючи на це, вину Р. у скоєнні злочину було доведено. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 2

М. була засуджена за умисне знищення майна (ч. 1 ст. 194 КК України). Судом було призначено покарання у виді позбавлення волі на 3 роки. Після відбуття 3 місяців покарання М. завагітніла. Суд прийняв рішення про звільнення від відбування покарання на час, на який жінку згідно із законом може бути звільнено від роботи у зв'язку з вагітністю та пологами та до досягнення дитиною трирічного віку. Втім, одразу після народження дитини М. відмовилася від неї. Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 3

М. засуджено за нетяжкий злочин до 2 років позбавлення волі. Протягом 3 років М. ухилявся від відбування покарання. Чи можливе за цих умов звільнення М. від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку?

Задача 4

Г було засуджено за ч. 2 ст. 185 КК до позбавлення волі на строк 2 роки із звільненням від відбування покарання з випробуванням. У період іспитового строку стало відомо, що він до постановлення вироку вчинив ще дві крадіжки із проникненням у житло. Суд засудив Г. за ці крадіжки за ч. 3 ст. 185 КК до позбавлення волі на строк п'ять років. Яким чином слід вирішувати питання про остаточне покарання Г.?

Задача 5

С. був засуджений за ст. 116 КК до обмеження волі на строк п'ять років. Через один рік після початку відбування покарання він захворів на психічну хворобу, що позбавляла його можливості усвідомлювати свої дії. У зв'язку з цим до С. були застосовані примусові заходи медичного характеру у вигляді госпіталізації до психіатричного закладу з посиленням наглядом. Через 2 роки С. одужав. Яке рішення щодо С. має прийняти суд після його одужання?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: звільнення від покарання та його відбування, звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності, звільнення від відбування покарання з випробуванням, звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, звільнення від відбування покарання у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, звільнення від покарання за хворобою, звільнення від покарання на підставі Закону України про амністію або акта про помилування, судимість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- наведення визначення звільнення від покарання та його відбування;
- характеристика видів звільнення від покарання та його відбування за КК України;
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» в частині звільнення від покарання та його відбування;
- пояснення змісту декриміналізації діяння та звільнення від покарання чи його відбування у зв'язку з декриміналізацією (ч. 2 ст. 74 КК України);
- обґрунтування звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності (ч. 4 ст. 74 КК України);
- наведення підстав звільнення від відбування покарання з випробуванням та звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ст.ст. 75, 79 КК України);
- пояснення змісту іспитового строку;
- характеристика обов'язків, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням (ст. 76 КК України);
- обґрунтування застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням (ст. 77 КК України);
- пояснення змісту правових наслідків звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 78 КК України);
- наведення підстав звільнення від відбування покарання у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку (ст. 80 КК України);
- наведення підстав умовно-дострокового звільнення від відбування покарання (ст. 81 КК України);
- наведення підстав умовно-дострокового звільнення від відбування покарання для проходження військової служби (ст. 81-1 КК України);
- наведення підстав заміни невідбутої частини покарання більш м'яким (ст. 82 КК України);
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002р. №2 «Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким»;
- наведення підстав звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (ст. 83 КК України);
- наведення підстав звільнення від покарання за хворобою (ст. 84 КК України);
- наведення підстав звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого;
- пояснення змісту амністії та помилування;
- опрацювання Закону України «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 1996 року (в редакції від 02.06 2011 року);
- опрацювання Положення про здійснення помилування, затвердженого Указом Президента України від 21 квітня 2015 року № 223/2015;

- наведення визначення судимості;
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003р. №16 «Про практику застосування судами України законодавства про погашення та зняття судимості»;
- обґрунтування правових наслідків судимості (ст. 88 КК України);
- пояснення змісту понять погашення та зняття судимості;
- наведення підстав та строків погашення судимості (ст.ст. 89-90 КК України);
- наведення підстав зняття судимості (ст. 91 КК України);

Семінарське заняття № 26-27

Тема 17. Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

Питання для усного опитування та дискусії

- 17.1. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.
- 17.2. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.
- 17.3. Види примусових заходів медичного характеру.
- 17.4. Продовження, зміна та припинення примусових заходів медичного характеру.
- 17.5. Примусове лікування.
- 17.6. Спеціальна конфіскація та випадки її застосування.
- 17.7. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.
- 17.8. Поняття та правова природа заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
- 17.9. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.
- 17.10. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.
- 17.12. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.
- 17.11. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Д., який працював охоронцем в рибному господарстві, попросив у свого сусіда позичити трактор, щоб «викопати каналізаційну яму». Сусід погодився. Д. вночі за допомогою трактора заволодів поверхневим (грунтовим) шаром земель, які знаходились на дні спущеного ставка (ч. 1 ст. 239-2 КК України). Що може бути предметом спеціальної конфіскації у цій ситуації?

Задача 2

Р. для контрабанди культурних цінностей використовував автомобіль свого брата. Р. було засуджено за ч. 1 ст. 201 КК України. Чи може бути транспортний засіб предметом спеціальної конфіскації?

Задача 3

Голова обласної ради Л. від імені ради публічно закликав громаду області до від'єднання і створення автономної республіки. За такі дії йому громадянином сусідньої держави П. було обіцяно виділення коштів на область у сумі річного бюджету (ч. 2 ст. 110 КК України). Дайте правову оцінку ситуації?

Задача 4

Директор підприємства «Іскра» 24 вересня 2020 року частину доходів підприємства скерував на фінансування терористичної групи (ч. 1 ст. 258-5 КК України). Коли спливають строки давності притягнення до кримінальної відповідальності та строки давності застосування заходів кримінально-правового характеру?

Задача 5

Директор приватного підприємства «Алмаз» О. за домовленістю з членом злочинної організації В. з числа чоловіків свого підприємства створив воєнізоване формування, яке

повинно було брати участь у перешкоджанні проведенню мітингів та інших масових заходів (ч. 1 ст. 260 КК України). За таку співпрацю В. пообіцяв щедру відплату підприємству у вигляді спонсорської допомоги. Які заходи кримінально-правового характеру можуть бути застосовані до підприємства «Алмаз»?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: примусове лікування, спеціальна конфіскація, заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, уповноважена особа юридичної особи, штраф, конфіскація майна, ліквідація юридичної особи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- характеристика видів примусових заходів медичного характеру та наведення переліку осіб до яких вони можуть застосовуватися;
- визначення мети примусових заходів медичного характеру;
- пояснення змісту примусового лікування;
- наведення підстав призначення примусового лікування (ст. 96 КК України);
- опрацювання Основ законодавства України про охорону здоров'я в частині переліку хвороб, які є підставою застосування примусового лікування;
- пояснення змісту спеціальної конфіскації на підставі ст. 96-1 КК України;
- наведення підстав та випадків застосування спеціальної конфіскації (ст.ст. 96-1, 96-2 КК України);
- визначення обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство;
- наведення підстав застосування обмежувальних заходів за ст. 91-1 КК України;
- характеристика видів обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство (ст. 91-1 КК України);
- обґрунтування кримінальної відповідальності юридичних осіб;
- наведення кримінальних законодавств зарубіжних країн, які встановлюють кримінальну відповідальність юридичних осіб;
- пояснення змісту поняття «заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб»;
- наведення підстав для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-3 КК України);
- наведення визначення уповноваженої особи юридичної особи;
- пояснення змісту вчинення кримінального правопорушення в інтересах юридичної особи;
- наведення переліку юридичних осіб, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру (ст. 96-4 КК України);
- обґрунтування підстав для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-5 КК України);
- характеристика видів заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-6 КК України);
- наведення підстав застосування штрафу, конфіскацій майна та ліквідації як заходів кримінально-правового характеру;
- характеристика загальних правил застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру (ст. 96-10 КК України);
- обґрунтування порядку застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю кримінальних правопорушень (ст. 96-11 КК України).

Семінарське заняття № 28

Тема 18. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Питання для усного опитування та дискусії

18.1. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.

18.2. Особливості застосування до неповнолітніх покарання.

18.3. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.

18.4. Особливості припинення судимості у неповнолітніх

Аудиторна письмова робота

Вирішення практичних завдань:

Задача 1

Неповнолітній вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 355 КК. Він був звільнений від кримінальної відповідальності і щодо нього застосовані примусові заходи виховного характеру. Він ухилився від застосування цих заходів. Яке рішення за таких умов може бути прийняте?

Задача 2

Неповнолітній вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 123 КК. Який із передбачених санкцією цієї статті вид покарання може бути застосований?

Задача 3

Неповнолітній вчинив нетяжкий злочин. Йому було призначено покарання у виді позбавлення волі, яке він повністю відбув. За яких умов можливе дострокове зняття судимості?

Задача 4

13-річний Л. систематично тікав з дому, роз'їжджав по різних містах країни та вчиняв кишенькові крадіжки. Які заходи кримінально-правового впливу можуть бути застосовані до Л.?

Задача 5

15-річний П. вчинив хуліганство (ч. 1 ст. 296 КК України). Яке покарання може призначити суд П., якщо у нього немає самостійного доходу, власних коштів чи іншого майна, а на момент постановлення вироку він не досяг 16 років?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: неповнолітні, покарання, особливості кримінальної відповідальності та покарання, звільнення від кримінальної відповідальності, звільнення від покарання та його відбування, примусові заходи виховного характеру.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення поняття та правового статусу неповнолітньої та малолітньої особи;
- обґрунтування необхідності встановлення особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх;
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 року № 5 «Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх»;
- наведення порядку встановлення віку особи;
- наведення підстав звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ч. 1 ст. 97 КК України);
- наведення підстав звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру (ч. 1 ст. 105 КК України);
- характеристика видів примусових заходів виховного характеру (ч. 2 ст. 105 КК України);
- опрацювання постанови Пленуму Верховного Суду України № 2 від 15.05.2006 р. «Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру»;
- характеристика видів покарань, які можуть бути призначені неповнолітнім;
- обґрунтування особливостей призначення покарання неповнолітнім;
- обґрунтування особливостей звільнення від покарання та його відбування неповнолітніх і погашення та зняття судимості.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем.

Третій семестр

Тема 1. Кримінальне право як галузь права та юридична наука. Джерела кримінального права

Завдання 1. Визначити місце кримінального права в правовій системі України.

Завдання 2. Проаналізувати загальнонаукові та спеціальні принципи кримінального права.

Таблиця

Загальнонаукові принципи	Спеціальні принципи

Завдання 3. Дослідити поняття кримінального права як навчальної дисципліни.

Питання для самоконтролю

- Що є предметом охорони кримінального права?
- Що таке кримінальне право як галузь права?
- Що таке кримінальне право як наука?
- Що таке кримінальне право як навчальна дисципліна?
- Які функції кримінального права?
- Що слід розуміти під предметом кримінального права?
- Які методи кримінального права вам відомі?
- Що є завданням кримінального права України?
- Що складає систему кримінального права?

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Завдання 1. Написати есе на тему «Судова практика як джерело кримінального права»

Завдання 2. Опрацювати Віденську конвенцію про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р. та Віденську конвенцію про консульські зносини від 24.04.1963 р. та законспектувати основні положення.

Завдання 3. Написати есе на тему: «Значення проміжного кримінального закону».

Питання для самоконтролю

- Що таке джерела кримінального права?
- Які виділяють джерела кримінального права?
- Що таке закон про кримінальну відповідальність?
- Хто користується дипломатичним імунітетом?
- Що охоплюється поняттям «територія України»?
- До кого і за яких умов може бути застосована екстрадиція?
- Які правові наслідки засудження особи за межами України?
- На які об'єкти, що не є територією України, поширюється юрисдикція і сфера застосування кримінального права України?
- Коли закон про кримінальну відповідальність вступає в силу?

Тема 3. Поняття кримінального правопорушення, його види

Завдання 1. Дослідити момент закінчення окремих видів кримінальних правопорушень і встановити практичне значення правильності його встановлення.

Таблиця

Кримінальні правопорушення з матеріальним складом	Кримінальні правопорушення з формальним складом	Кримінальні правопорушення з усіченим складом

Завдання 2. Здійснити розмежування між кримінальним правопорушенням та іншими правопорушеннями.

Таблиця

Кримінальне правопорушення	Правопорушення

Завдання 3. Написати есе на тему: «Проблема криміналізації суспільно небезпечних діянь та декриміналізації діянь».

Питання для самоконтролю

- Яке визначення кримінального правопорушення дає кримінальний закон?
- Чим відрізняються кримінальні правопорушення від інших правопорушень?
- Чим відрізняються малозначні діяння від кримінальних правопорушень?
- Що таке криміналізація та декриміналізація?
- Які критерії класифікації кримінальних правопорушень передбачені КК України?
- Наведіть види кримінальних правопорушень залежно від характеру суспільно небезпечних наслідків.

Тема 4. Поняття кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення та його види

Завдання 1. Опрацювати рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканість) від 27.10.1999 р.

Завдання 2. Дослідити поняття та значення позитивної (потенційної) та негативної (ретроспективної) кримінальної відповідальності.

Таблиця

Позитивна (потенційна) кримінальна відповідальність	Негативна (ретроспективна) кримінальна відповідальність

Питання для самоконтролю

- Яке співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання»?
- Які ознаки складу кримінального правопорушення є обов'язковими?
- Які ознаки складу кримінального правопорушення є факультативними?
- Що є моментом виникнення позитивної кримінальної відповідальності?

Тема 5. Об'єкт кримінального правопорушення

Завдання 1. Написати есе на тему: «Потерпілий від кримінального правопорушення».

Завдання 2. Виділити види додаткового об'єкту кримінального правопорушення.

Таблиця

Види додаткового об'єкта	Значення	Приклад

Завдання 3. Провести співвідношення між об'єктом і предметом кримінально-правової охорони.

Таблиця

Об'єкт кримінально-правової охорони	Предмет кримінально-правової охорони

Питання для самоконтролю

- Що таке об'єкт кримінального правопорушення?
- Назвіть види об'єктів кримінальних правопорушень.
- Який механізм заподіяння шкоди об'єкту кримінального правопорушення?
- Яке значення предмета кримінального правопорушення?
- Яке значення потерпілого від кримінального правопорушення в кримінальному праві?
- Який механізм заподіяння шкоди об'єкту кримінального правопорушення?
- Які суспільні відносини охороняються від кримінально протиправних посягань?

Тема 6. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Завдання 1. Написати есе на тему: «Зв'язок об'єктивної та суб'єктивної сторін складу кримінального правопорушення»

Завдання 2.

Таблиця

	Непереборна сила	Фізичний примус	Психічний примус
Поняття			
Значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність			

Завдання 3. Розмежувати поняття засоби та знаряддя вчинення кримінального правопорушення.

Таблиця

Засоби вчинення кримінального правопорушення	Знаряддя вчинення кримінального правопорушення

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте об'єктивну сторону у кримінальних правопорушеннях з матеріальним, формальним та усіченим складом.
- Який зв'язок об'єктивної та суб'єктивної сторін складу кримінального правопорушення?
- Охарактеризуйте умови відповідальності за кримінально протиправну бездіяльність?
- Яке значення непереборної сили, фізичного та психічного примусу для вирішення питання про кримінальну відповідальність?
- Що таке необхідний та випадковий причинний зв'язок?
- Охарактеризуйте факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Тема 7. Суб'єкт кримінального правопорушення

Завдання 1. Провести співвідношення між суб'єктом кримінального правопорушення і особою, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Таблиця

Суб'єкт кримінального правопорушення	Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення

Завдання 2. Написати есе на тему: «Характеристика обставин, що покладені в основу визначення віку, з досягненням якого особа може вважатися суб'єктом кримінального правопорушення».

Питання для самоконтролю

- Як співвідносяться поняття суб'єкта кримінального правопорушення та особи, яка вчинила кримінальне правопорушення?
- Які обставини, покладені в основу визначення віку, з досягненням якого особа може вважатися суб'єктом кримінального правопорушення?
- Яке кримінально-правове значення неосудності та обмеженої осудності?
- Відповідальність за кримінальне правопорушення, вчинене у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і її обґрунтування в теорії кримінального права.

Тема 8. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Завдання 1. Проаналізувати різницю між кримінально протиправною самовпевненістю та непрямим умислом.

Таблиця

	Кримінально протиправна самовпевненість	Непрямий умисел
Поняття		
Відмінність		

Завдання 2. Проаналізувати постанову Пленуму Верховного Суду України Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи № 2 від 07.02.2003р. (законспектувати головні положення). Пункти, що стосуються ознак суб'єктивної сторони.

Завдання 3. Написати есе на тему: «Поняття, ознаки помилки в кримінальному праві та її відмінність від відхилення дій»

Питання для самоконтролю

- Що означає об'єктивне та суб'єктивне ставлення у вину.
- Назвіть види прямого та непрямого умислу.
- Відмежуйте кримінально протиправну самовпевненість від непрямого умислу.
- Відмежуйте випадок (казус) від кримінально протиправної недбалості.
- Яке значення фактичної помилки для кримінально-правової кваліфікації?
- Охарактеризуйте факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
- В яких кримінальних правопорушеннях можлива складна (подвійна) форма вини?
- Яке значення вини як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення?

Тема 9. Стадії вчинення кримінального правопорушення

Завдання 1. Опрацювати постанови Пленуму Верховного Суду України: №10 від 06.11.2009р «Про судову практику в справах про злочини проти власності», № 2 від 7 лютого 2003р. «Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи», №5 від 30.05.2008р. «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» та законспектувати положення щодо готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення.

Завдання 2. Розмежувати поняття добровільної відмови та дійового каяття.

Питання для самоконтролю

- Які є стадії вчинення кримінального правопорушення?
- Що таке готування до кримінального правопорушення?
- Що таке замах на кримінальне правопорушення?
- Які розрізняють види замаху?
- Що таке закінчене кримінальне правопорушення?
- Що таке добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця?

Тема 10. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Завдання 1. Опрацювати постанови Пленуму Верховного Суду України: №10 від 06.11.2009р «Про судову практику в справах про злочини проти власності», № 2 від 7 лютого 2003р. «Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи», №5 від 30.05.2008р. «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» та законспектувати положення, які роз'яснюють питання кримінальної відповідальності за відповідні кримінальні правопорушення при співучасті.

Завдання 2. Дослідити поняття та види причетності до кримінального правопорушення й проаналізувати її відмінність від співучасті.

Таблиця

Відмежування співучасті у кримінальному правопорушенні та причетності до кримінального правопорушення

Спільні ознаки	Відмінні ознаки

Питання для самоконтролю

- Що є співучастю у кримінальному правопорушенні?
- В чому полягають об'єктивні ознаки співучасті?
- В чому полягають суб'єктивні ознаки співучасті?
- Які розрізняють види співучасників?
- Назвіть форми співучасті
- В чому полягає кримінальна відповідальність співучасників?
- Кримінально-правове значення невдалої співучасті?
- Сутність експесу виконавця
- Поняття та значення посереднього виконавства?
- Сутність співучасті зі спеціальним суб'єктом?
- Ознаки добровільної відмови співучасників?
- В чому полягає відмінність співучасті від причетності до кримінального правопорушення?

Четвертий семестр

Тема 11. Множинність кримінальних правопорушень

Завдання 1. Узагальнити практику Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду за останні п'ять років щодо застосування норм про множинність за посиланням <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>

Завдання 2. Охарактеризувати підвиди конкуренції кримінально-правових норм.

Таблиця*

Підвиди конкуренції загальної та спеціальної норми	Підвиди конкуренції частини та цілого	Підвиди конкуренції спеціальних норм
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	
5.	5.	
	6.	

*назвати та охарактеризувати кожний підвид конкуренції.

Питання для самоконтролю

- Що є одиничним кримінальним правопорушенням?
- Які Ви знаєте види одиничних кримінальних правопорушень?
- Визначте поняття множинності кримінальних правопорушень?

- Що таке повторність кримінальних правопорушень?
- Розмежуйте види повторності кримінальних ротиправніст?
- Дайте поняття сукупності кримінальних правопорушень?
- Відмежуйте сукупність кримінальних правопорушень та конкуренцію кримінально-правових норм?
- Визначте поняття рецидиву кримінальних правопорушень?
- В чому полягають правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень?

Тема 12. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Завдання 1. Написати есе на тему «Конституційне право особи на необхідну оборону».

Завдання 2. Написати есе на тему «Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України».

Питання для самоконтролю

- Що слід розуміти під обставинами, що виключають кримінальну протиправність діяння?
- Які Ви знаєте види обставин, що виключають кримінальну ротиправність діяння?
- Визначте поняття та ознаки необхідної оборони?
- Що таке уявна оборона?
- Визначте перевищення меж необхідної оборони?
- В чому полягає затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?
- Визначте перевищення меж крайньої необхідності?
- Відмежуйте необхідну оборону та крайню необхідність?
- Визначте поняття та ознаки ризикованого діяння?
- В чому полягає виконання наказу або розпорядження як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?
- Визначте перевищення меж крайньої необхідності?
- Відмежуйте необхідну оборону та крайню необхідність?
- Визначте поняття та ознаки ризикованого діяння?
- В чому полягає виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації як обставина, що виключає кримінальну ротиправність діяння?
- В чому полягає виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння?

Тема 13. Звільнення від кримінальної відповідальності

Завдання 1. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо звільнення від кримінальної відповідальності та узагальнити висновки Суду щодо кожного виду.

Завдання 2. Проналізувати статистику ЗКВ в Україні за різними статтями за останні два роки, зробити порівняння щодо різних видів та різних років у вигляді діаграм

Питання для самоконтролю

- Що слід розуміти під звільненням від кримінальної відповідальності?
- Відмежуйте звільнення від кримінальної відповідальності від суміжних правових інститутів.
- В чому полягає звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям?
- Розкрийте звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.

- Визначте передумови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.
- В чому полягає звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.?
- Визначте випадки незастосування давності до окремих категорій кримінальних правопорушень.

Тема 14. Поняття, мета, система та види покарань

Завдання 1. Проаналізувати статистику призначення різних видів покарань в Україні за останні два роки, зробити порівняння різних видів та різних років у виді діаграм.

Завдання 2. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо призначення окремих видів покарань та узагальнити висновки Суду щодо кожного виду.

Питання для самоконтролю

- Що таке покарання?
- Як визначається мета покарання в теорії кримінального права?
- Охарактеризуйте мету покарання.
- Охарактеризуйте систему покарань за чинним КК України.
- Визначте класифікацію покарань.
- Охарактеризуйте кожен вид покарання.

Тема 15. Призначення покарання

Завдання 1. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо врахування судами загальних засад призначення покарання та узагальнити висновки Суду.

Завдання 2. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо призначення більш м'якого покарання ніж передбачено законом (ст. 69 КК) та узагальнити висновки.

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте загальні засади призначення покарання.
- Охарактеризуйте обставини, що обтяжують покарання.
- Охарактеризуйте обставини, що пом'якшують покарання.
- Які особливості призначення покарання при незакінченому кримінальному правопорушенні та при співучасті?
- Як призначається покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та за сукупністю вироків?
- Охарактеризуйте правила складання покарань.
- Як обчислюються строки покарання?

Тема 16. Звільнення від покарання і його відбування. Погашення та зняття судимості

Завдання 1. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК) та узагальнити висновки Суду.

Завдання 2. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо інших, крім передбаченого ст. 75 КК, видів звільнення від покарання та його відбування та узагальнити висновки Суду щодо кожного виду.

Питання для самоконтролю

- У чому відмінність звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання та його відбування?
- Охарактеризуйте види звільнення від покарання та його відбування.
- Охарактеризуйте звільнення від відбування покарання з випробуванням.
- Охарактеризуйте звільнення від відбування покарання за хворобою.
- Охарактеризуйте умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
- Які особливості звільнення від покарання та його відбування вагітних жінок?
- Яка правова природа судимості?

- Як обчислюються строки погашення судимості?
- Який порядок зняття судимості?

Тема 17. Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

Завдання 1. Проаналізувати практику ККС ВС за останні два роки щодо застосування спеціальної конфіскації та узагальнити висновки Суду.

Завдання 2. Проаналізувати статистичні дані щодо застосування інших заходів кримінально-правового характеру за останні два роки та зробити порівняння кожного заходу за різні роки.

Питання для самоконтролю

- Що таке примусове лікування?
- Які підстави призначення примусового лікування?
- Що таке спеціальна конфіскація?
- Які підстави та випадки застосування спеціальної конфіскації передбачені чинним КК України?
- Які підстави та види обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство, передбачено КК України?
- Які підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру?
- Хто така уповноважена особа юридичної особи?
- До яких юридичних осіб можуть застосовуватися заходи кримінально-правового характеру?
- Які підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру?
- Які види заходів кримінально-правового характеру можуть застосовуватися до юридичних осіб.

Тема 18. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

Завдання 1. Проаналізувати статистику щодо застосування примусових заходів виховного характеру за останні два роки та зробити порівняння щодо різних видів та різних роїв у вигляді діаграм

Завдання 2. Проаналізувати статистику призначення різних видів покарань неповнолітнім в Україні за останні два роки, зробити порівняння різних видів та різних років у виді діаграм.

Питання для самоконтролю

- Які підстави встановлення особливостей кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх?
- Які особливості звільнення від кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх?
- Які особливості призначення неповнолітнім покарання у виді позбавлення волі на певний строк?
- Які особливості застосування давності до неповнолітніх?
- Охарактеризуйте примусові заходи виховного характеру, які можуть бути застосовані до неповнолітніх.
- Які особливості знаття та погашення судимості щодо неповнолітніх?

1.5. Курсові роботи

Студент самостійно обирає тему курсової роботи шляхом її реєстрації у навчальному відділі факультету. При необхідності, для правильного вибору теми, консультативну допомогу студентові надає потенційний науковий керівник курсової роботи чи науково-педагогічні працівники кафедри за якою закріплена тема.

Вибір теми курсової роботи здійснюється студентами протягом першого місяця семестру в якому заплановано виконання курсової роботи. Вимоги до курсових робіт передбачені у навчально-методичних матеріалах по написанню курсових робіт для підготовки на першому освітньому рівні здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право.

1.5.1. Теми курсових робіт

1. Поняття кримінального права як галузі права.
2. Кримінальний закон як джерело кримінального права.
3. Поняття та види тлумачення кримінального закону.
4. Рішення ЄСПЛ як джерело кримінального права.
5. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.
6. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.
7. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі.
8. Поняття та види кримінального правопорушення в кримінальному праві.
9. Відмінність кримінального правопорушення від інших видів правопорушень.
10. Кримінальна відповідальність та її підстава.
11. Поняття складу кримінального правопорушення за кримінальним правом України.
12. Суспільно небезпечне діяння, як ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
13. Поняття кримінально-правової кваліфікації.
14. Конкуренція кримінально-правових норм.
15. Поняття та кримінально-правове значення об'єкта кримінального правопорушення.
16. Суспільно небезпечні наслідки діяння, як ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
17. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення та його ознаки.
18. Поняття та види спеціального суб'єкта злочину.
19. Обмежена осудність, її значення.
20. Вина як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
21. Поняття та види умислу за кримінальним правом України.
22. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
23. Значення форми вини для кваліфікації кримінального правопорушення і призначення покарання.
24. Поняття та види помилок у кримінальному праві, їх вплив на кримінальну відповідальність.
25. Поняття та види необережності за кримінальним правом України.
26. Готування до кримінального правопорушення як стадія його вчинення.
27. Відмінність дійового каяття від добровільної відмови при незакінченому кримінальному правопорушенні.
28. Форми співучасті за кримінальним правом України.
29. Поняття та види співучасників за кримінальним правом України.
30. Організована група як форма співучасті за кримінальним правом України.
31. Експрес виконавця та його види.
32. Співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
33. Поняття та види одиничного кримінального правопорушення.
34. Поняття, ознаки, види та правові наслідки повторності кримінальних правопорушень.
35. Поняття, ознаки, види та правові наслідки повторності кримінальних правопорушень.
36. Поняття, ознаки, види та правові наслідки рецидиву злочинів.
37. Необхідна оборона та її правові наслідки за кримінальним правом України.
38. Уявна оборона та її правові наслідки за кримінальним правом України.
39. Фізичний та психічний примус як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння.

40. Підстави правомірності необхідної оборони.
41. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння.
42. Поняття та підстави звільнення від кримінальної відповідальності.
43. Загальні види звільнення від кримінальної відповідальності за кримінальним правом України.
44. Поняття заходів кримінально-правового характеру.
45. Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом.
46. Мета покарання в юридичній літературі.
47. Система покарань за кримінальним правом України.
48. Загальні засади призначення покарання за кримінальним правом України.
49. Спеціальні засади призначення покарання за кримінальним правом України.
50. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
51. Підстави звільнення від покарання з випробуванням за кримінальним правом України.
52. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.
53. Застосування пробаційних програм до осіб звільнених від відбування покарання з випробуванням.
54. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання за кримінальним правом України.
55. Поняття та значення судимості за кримінальним правом України.
56. Давність та її види за кримінальним правом України.
57. Поняття та види обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство за кримінальним правом України.
58. Спеціальна конфіскація як вид заходів кримінально-правового характеру.
59. Поняття та підстави застосування примусових заходів медичного характеру.
60. Амністія та помилування за кримінальним правом України.
61. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб за кримінальним правом України.
62. Поняття та види примусових заходів виховного характеру.
63. Примусове лікування за кримінальним правом України.
64. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності та покарання.
65. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль на денній формі навчання проводиться у формі: усного заліку (третьй семестр) та усного екзамену (четвертий семестр).

1.6.1. Питання для підсумкового контролю у формі заліку

1. Поняття, предмет і метод кримінального права.
2. Завдання кримінального права України.
3. Кримінальне право і суміжні галузі права.
4. Система кримінального права України.
5. Принципи кримінального права України.
6. Поняття та види джерел кримінального права.
7. Кримінальний закон як джерело кримінального права.
8. Система і загальна характеристика чинного кримінального кодексу України.
9. Поняття, структура і види кримінально-правових норм.
10. Чинність кримінального закону в просторі.
11. Чинність кримінального закону щодо осіб.
12. Чинність кримінального закону у часі.
13. Поняття та види тлумачення кримінального закону.
14. Поняття кримінального правопорушення.

15. Ознаки кримінального правопорушення.
16. Поняття і ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки кримінального правопорушення.
17. Класифікація кримінальних правопорушень.
18. Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення.
19. Поняття закінченого та незакінченого кримінального правопорушення.
20. Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.
21. Поняття та види замаху на кримінальне правопорушення.
22. Поняття та кримінально-правове значення добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення.
23. Поняття кримінальних правовідносин.
24. Поняття та ознаки кримінальної відповідальності.
25. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
26. Межі кримінальної відповідальності.
27. Підстава кримінальної відповідальності.
28. Поняття і значення складу кримінального правопорушення.
29. Співвідношення понять «кримінальне правопорушення» і «склад кримінального правопорушення».
30. Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення.
31. Класифікація складів кримінальних правопорушень.
32. Поняття і значення об'єкта кримінального правопорушення.
33. Класифікація об'єктів кримінальних правопорушень.
35. Загальний об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
36. Родовий об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
37. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
38. Поняття предмета кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкта кримінального правопорушення, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення.
39. Поняття, ознаки і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
40. Суспільно небезпечне діяння як основна ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
41. Суспільно небезпечні наслідки, їх поняття і види.
42. Причинний зв'язок між суспільно-небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками.
43. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення.
44. Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
45. Поняття та види спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
46. Фізична особа як суб'єкт кримінального правопорушення.
47. Вік як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
48. Осудність як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
49. Поняття і критерії неосудності.
50. Поняття і кримінально-правове значення обмеженої осудності.
51. Поняття, мета примусових заходів медичного характеру та особи, до яких вони застосовуються.
52. Види примусових заходів медичного характеру.
53. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.
54. Поняття, ознаки і значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
55. Поняття та форми вини.
56. Поняття та види умислу.
57. Поняття та види необережності.

58. Випадок (казус) і його відмінність від кримінально протиправної недбалості.
59. Складна (подвійна) форма вини.
60. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони: мотив і мета кримінального правопорушення, емоційний стан.
61. Помилка в кримінальному праві та її вплив на кримінальну відповідальність.
62. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні.
63. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.
64. Види співучасників.
65. Форми співучасті.
66. Кримінальна відповідальність співучасників.
67. Невдала співучасть.
68. Екссес виконавця.
69. Посереднє виконавство.
70. Співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
71. Добровільна відмова співучасників від вчинення кримінального правопорушення.
72. Відмінність співучасті від причетності до кримінального правопорушення.

1.6.2. Питання для підсумкового контролю у формі екзамену

1. Поняття, предмет і метод кримінального права.
2. Завдання кримінального права України.
3. Кримінальне право і суміжні галузі права.
4. Система кримінального права України.
5. Принципи кримінального права України.
6. Поняття та види джерел кримінального права.
7. Кримінальний закон як джерело кримінального права.
8. Система і загальна характеристика чинного кримінального кодексу України.
9. Поняття, структура і види кримінально-правових норм.
10. Чинність кримінального закону в просторі.
11. Чинність кримінального закону щодо осіб.
12. Чинність кримінального закону у часі.
13. Поняття та види тлумачення кримінального закону.
14. Поняття кримінального правопорушення.
15. Ознаки кримінального правопорушення.
16. Поняття і ознаки малозначного діяння, що формально містить ознаки кримінального правопорушення.
17. Класифікація кримінальних правопорушень.
18. Поняття і види стадій вчинення кримінального правопорушення.
19. Поняття закінченого та незакінченого кримінального правопорушення.
20. Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.
21. Поняття та види замаху на кримінальне правопорушення.
22. Поняття та кримінально-правове значення добровільної відмови від вчинення кримінального правопорушення.
23. Поняття кримінальних правовідносин.
24. Поняття та ознаки кримінальної відповідальності.
25. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
26. Межі кримінальної відповідальності.
27. Підстава кримінальної відповідальності.
28. Поняття і значення складу кримінального правопорушення.
29. Співвідношення понять «кримінальне правопорушення» і «склад кримінального правопорушення».
30. Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення.
31. Класифікація складів кримінальних правопорушень.
32. Поняття і значення об'єкта кримінального правопорушення.

33. Класифікація об'єктів кримінальних правопорушень.
35. Загальний об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
36. Родовий об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
37. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення і його значення.
38. Поняття предмета кримінального правопорушення, його відмінність від об'єкта кримінального правопорушення, знарядь і засобів вчинення кримінального правопорушення.
39. Поняття, ознаки і значення об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
40. Суспільно небезпечне діяння як основна ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
41. Суспільно небезпечні наслідки, їх поняття і види.
42. Причинний зв'язок між суспільно-небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками.
43. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: спосіб, місце, час, обстановка, знаряддя і засоби вчинення кримінального правопорушення.
44. Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення.
45. Поняття та види спеціального суб'єкта кримінального правопорушення.
46. Фізична особа як суб'єкт кримінального правопорушення.
47. Вік як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
48. Осудність як ознака суб'єкта кримінального правопорушення.
49. Поняття і критерії неосудності.
50. Поняття і кримінально-правове значення обмеженої осудності.
51. Поняття, мета примусових заходів медичного характеру та особи, до яких вони застосовуються.
52. Види примусових заходів медичного характеру.
53. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.
54. Поняття, ознаки і значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
55. Поняття та форми вини.
56. Поняття та види умислу.
57. Поняття та види необережності.
58. Випадок (казус) і його відмінність від кримінально протиправної недбалості.
59. Складна (подвійна) форма вини.
60. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони: мотив і мета кримінального правопорушення, емоційний стан.
61. Помилка в кримінальному праві та її вплив на кримінальну відповідальність.
62. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні.
63. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні.
64. Види співучасників.
65. Форми співучасті.
66. Кримінальна відповідальність співучасників.
67. Невдала співучасть.
68. Ексцес виконавця.
79. Посереднє виконавство.
70. Співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.
71. Добровільна відмова співучасників від вчинення кримінального правопорушення.
72. Відмінність співучасті від причетності до кримінального правопорушення.
73. Поняття та види одиничних кримінальних правопорушень.
74. Поняття множинності кримінальних правопорушень та її кримінально-правова характеристика.
75. Поняття повторності кримінальних правопорушень.
76. Види повторності кримінальних правопорушень.

77. Поняття сукупності кримінальних правопорушень.
78. Види сукупності кримінальних правопорушень.
79. Відмінність сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції кримінально-правових норм.
80. Поняття та види рецидиву кримінальних правопорушень.
81. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.
82. Поняття та види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
83. Кримінально-правове значення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
84. Поняття та ознаки необхідної оборони.
85. Поняття та ознаки уявної оборони.
86. Перевищення меж необхідної оборони.
87. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення: поняття, ознаки, перевищення меж затримання.
88. Фізичний або психічний примус.
89. Поняття та ознаки крайньої необхідності.
90. Перевищення меж крайньої необхідності.
91. Відмежування необхідної оборони та крайньої необхідності.
92. Виконання наказу або розпорядження.
93. Діяння, пов'язане з ризиком
94. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
95. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.
96. Поняття та види звільнення від кримінальної відповідальності. Відмежування звільнення від кримінальної відповідальності від суміжних правових інститутів.
97. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
98. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
99. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.
100. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.
101. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Незастосування давності до окремих категорій кримінальних правопорушень.
102. Поняття і ознаки покарання.
103. Мета покарання.
104. Поняття, ознаки і значення системи покарань. Класифікація покарань.
105. Штраф як вид покарання.
106. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу як вид покарання.
107. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид покарання.
108. Громадські роботи як вид покарання.
109. Виправні роботи як вид покарання.
110. Службові обмеження для військовослужбовців як вид покарання.
111. Конфіскація майна як вид покарання. Відмінність конфіскації як виду покарання від спеціальної конфіскації.
112. Пробаційний нагляд.
113. Арешт як вид покарання.
114. Обмеження волі як вид покарання.
115. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців як вид покарання.
116. Позбавлення волі на певний строк як вид покарання.
117. Довічне позбавлення волі як вид покарання.
118. Загальні засади призначення покарання, їх поняття і зміст.
119. Обставини, що пом'якшують покарання.

120. Обставини, що обтяжують покарання.
121. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті.
122. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом за дане кримінальне правопорушення.
123. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.
124. Призначення покарання за сукупністю вироків.
125. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення, домашнього арешту.
126. Обчислення строків покарання.
127. Поняття і юридична природа звільнення від покарання та його відбування.
128. Види звільнень від покарання та його відбування.
129. Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності.
130. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.
131. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
132. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання для проходження військової служби.
133. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
134. Звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3-х років.
135. Звільнення від покарання за хворобою.
136. Звільнення від покарання на підставі Закону України про амністію або акта про помилування.
137. Умови, порядок і правові наслідки звільнення від покарання та його відбування.
138. Поняття і правове значення судимості. Виникнення і припинення судимості.
139. Поняття і умови погашення судимості. Дострокове зняття судимості.
140. Поняття, підстави застосування та види обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство.
141. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.
142. Види примусових заходів медичного характеру.
143. Поняття та підстави примусового лікування.
144. Поняття спеціальної конфіскації.
145. Підстави застосування спеціальної конфіскації.
146. Поняття та види заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
147. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.
148. Особливості застосування до неповнолітніх покарання.
149. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.
150. Особливості припинення судимості у неповнолітніх.

1.6.2. Приклад залікового білету

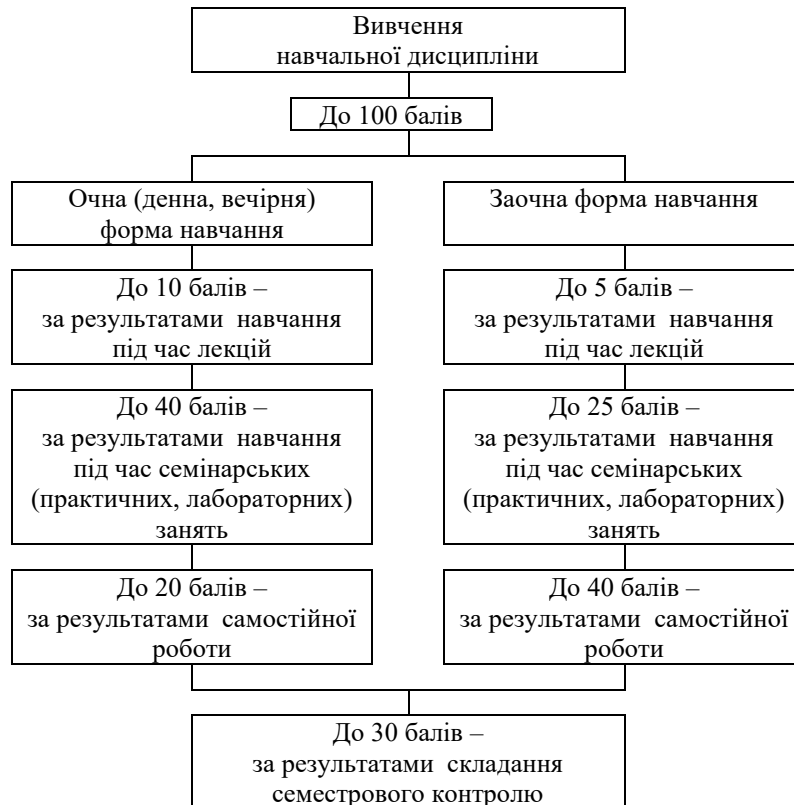
1. Поняття і значення принципів кримінального права.
2. Кримінальна відповідальність за готування до кримінального правопорушення.
3. Поняття і зміст вини. Значення вини.

1.6.3. Приклад екзаменаційного білету

1. Поняття, предмет і метод кримінального права.
2. Поняття співучасті у кримінальному правопорушенні.
3. Поняття і ознаки покарання.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

З цієї навчальної дисципліни за денною формою навчання передбачено проведення 14 лекційних занять у третьому семестрі та 14 лекційних занять у четвертому семестрі.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Семестр	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій													
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1.	3	14	0,7	1,4	2,1	2,9	3,6	4,3	5,0	5,7	6,4	7,1	7,9	8,6	9,3	10,0
2.	4	14	0,7	1,4	2,1	2,9	3,6	4,3	5,0	5,7	6,4	7,1	7,9	8,6	9,3	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни за денною формою навчання передбачено проведення 14 семінарських занять у третьому семестрі та 14 семінарських занять у четвертому семестрі.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Оцінювання самостійної роботи студентів здійснюється відповідно до п. 4.3.15 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (<https://cutt.ly/Ee35gQjs>).

3. Рекомендовані джерела

3.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341 - III. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>.
3. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.
4. Декларація про захист усіх осіб від насильницького зникнення: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 1992р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_h91.
5. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
7. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
8. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства від 25 листопада 1968р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_168.
9. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17.12.1979 р. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_087.
10. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: Резолюція Генеральної Асамблеї від 15.11.2000р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_791.
11. Рішення Конституційного Суду у справі про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів від 09 лютого 1999 року. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-99>.
12. Рішення Конституційного Суду у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) від 27 жовтня 1999 року. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99>.
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 2 листопада 2004 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04#Text>
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Крупка Дмитра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України, Костіна Володимира Володимировича, Мельниченка Олександра Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 82 Кримінального кодексу України та за конституційною скаргою Гогіна Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81 Кримінального кодексу України (справа про перегляд вироку особі, караній на довічне позбавлення волі) від 16 вересня 2021 року . URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-21#n88>
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статей 96⁻¹, 96⁻² Кримінального кодексу України (щодо спеціальної конфіскації) від 30 червня 2022 року. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-22#Text>
16. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>.

17. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5-14>.

18. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 01.10.1996р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80>.

3.2. Література до всіх тем

1. Актуальні проблеми кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін.; за заг ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, Л.М. Демидової. Х.:Право, 2017. 400 с.

2. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник :у 3-х т. Т. 1. Загальні засади / П.С. Берзін. 2-ге вид., виправл. та доповн. Київ, ВД «Дакор», 2019. 562 с.

3. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб.. 2-ге вид. К.: Центр учб. л-ри, 2012. 320 с.

4. Вереша Р.В. Кримінальне право України на сучасному етапі. Загальна частина. Навчальний посібник. Київ. Алерта. 2022. 612 с.

5. Грищук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів, докторантів, наук.-пед. працівників юрид. фак.закл. вищ. освіти. Видання 2-ге, змінене та доповнене. Хмельницький, 2019. 666 с.

6. Грищук В.К. Вибрані наукові праці. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. 824 с.

7. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: Навчальний посібник / За заг. ред. М.І. Хавронюка. К.: ЦУЛ, 2014. 944 с. URL : <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/358166.pdf>

8. Ємельянов В. П. Кримінальне право України: Загальна частина. Основні питання вчення про злочин: наук.-практ. посіб. Харків: Право, 2018. 142 с.

9. Кравченко С. І. Правові позиції Європейського суду з прав людини щодо обґрунтованості притягнення до кримінальної відповідальності. // Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2017 р. /редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. ролов. ред.) та ін. Харків: Право, 2017. С.32-37.

10. Кримінальне право в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 травня 2018 року. Одеса: НУ «Одеська юридична академія», кафедра кримінального права, 2018. 260 с. URL : <https://www.osce.org/files/f/documents/8/9/358166.pdf>; <http://dspace.onua.edu.ua/>

11. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / За ред. О.М. Омельчука. К.: Алерта, 2010. 208 с.

12. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / С.В. Албул, А.М. Бабенко, О.А. Гритенко, В.Я. Конопельський, В.О. Меркулова та ін.; за ред. д.ю.н., проф. О.В.Меркулової, д.ю.н., доцента В.Я.Конопельського. Одеса, 2017. 430 с.

13. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / За ред. проф. М.І. Бажанова, Ю.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-ге вид.,перероб. і допов. Київ.: Юрінком Інтер. 2012. 510 с.

14. Кримінальне право. Загальна частина. Навчальний посібник / В. П. Кушпін, І. І. Циліорик, А. В. Кушпін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 444 с.

15. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент.: у 2 т. / за заг. ред.: В.Я. Тацій та ін. 5-те вид., допов. –Х.: Право, 2013. Т. 1–2. 1209 с.

16. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред.: В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.

17. Кримінальне право України. Загальна частина. Посібник для підготовки до заліків та іспитів (6-те видання) / В.І. Тютюгін, М.А. Рубашченко. Харків. Право. 2023. 254с.

18. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях): навч. посіб. / [О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов, В. П. Ємельянов та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Ю. В.

Орлова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2023. – 520 с. ISBN 978-966-610-267-9 // URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca9eb628-ce1a-4764-a173-30f367b9b21e/content>

19. Мала енциклопедія кримінального права / НАН України, Київ. ун-т права; за заг. ред.: Ю. Л. Бошицького, З. А. Тростюк. К. : Кондор, 2012. 284 с.

20. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка В. В. Чернея. Юрінком Інтер. 2018. 1064 с.

21. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України 11-те вид., перероб. і доповн. / За ред.. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: «ВД «Дакор», 2019. 1384 с.

22. Нікіфорова Т.І. Теорія і практика застосування заходів кримінально-правового характеру: навчальний посібник. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. 175 с. ISBN 978-617-7572-35-9 // URL : http://www.univer.km.ua/statti/Posibnik_TPZZKPKh.pdf

23. Новітні кримінально-правові дослідження – 2023 : Альманах наукових праць / за ред. д.ю.н., професора О.В. Козаченка, доктора філософії в галузі права (PhD), доцента О.М. Мусиченко. Миколаїв: Іліон, 2023. 259 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/24761/%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9C%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%A5%202023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

24. Новітні кримінально-правові дослідження – 2024 : Альманах наукових праць / за ред. д.ю.н., професора О. Козаченка, доктора філософії (PhD) в галузі права, доцента О. Мусиченко. – Миколаїв : МННІП НУ «ОЮА», 2024. – 183 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e35281e8-bfc1-410a-a63b-e5be5e8a5015/content>

25. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану: наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін. ; за ред. А. А. Вознюка, Р. О. Мовчана, В. В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. 278 с. ISBN 978-617-7850-52-5 // URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-laborator/lab_nni1/2023/novely_krym_zakon_2022.pdf

26. Правові висновки Верховного Суду України щодо застосування норм кримінального права (2011-2017 роки) / уклад. О. П. Горох, А. А. Музика ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 845 с.

27. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О.М. Дроздов, О.В. Дроздова; за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Фактор, 2018. 624 с.

28. Рішення Європейського суду з прав людини в кримінальних справах. Захист життя, здоров'я, честі та гідності / за заг. ред. В.С. Ковальського. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 296 с.

29. Савченко А.В. Кримінальне право України. Загальна частина. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 156 с.

30. Судово-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. А.В. Савченка. К.: Центр учб. л-ри, 2013. 1272 с.

31. Сухонос В.В., Білокінь Р.М. Кримінальне право. Загальна частина: підручник / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В.В. Сухоноса. Суми: Університетська книга, 2018. 420с.

3.3. Література до окремих тем

Тема 1. Кримінальне право як галузь права та юридична наука.

Джерела кримінального права

1. Бабікова О.С. Принципи права як основа діяльності європейського суду з прав людини та їх вплив на вітчизняне судочинство. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №1. С.345-348 // URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/83.pdf

2. Баулін Ю., Тацій В. Завдання вітчизняної кримінально-правової науки в умовах реформування кримінального законодавства України. Право України. 2020. № 2. С. 17–30.

3. Баулін Ю. В. Воєнно-кримінальне право України: поняття, зміст, юридична форма / Ю. В.

- Баулін // Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні: матеріали міжнар. наук.-конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. шк. суддів України, Всеукр. асоц. кримін. права, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. Харків: Право, 2022. С. 11-18. // URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19687>
4. Борисов В.І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрямки / В.І. Борисов // Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. Вип. 100. С. 305–312.
5. Гришук В.К. Кодифікація кримінального законодавства України: Проблеми Історії і методології. Львів: Світ, 1992. 168с.
6. Гришук В. К. Системні зв'язки кримінального законодавства України як регулятивного феномена // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». К.: НАУ, 2022. № 1 (62). Ст. 170-179. // URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/57825>
7. Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в Україні // Право України. 2009. № 10. С. 145-148.
8. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз): монографія. Харків : Одіссей, 2013. 376 с.
9. Киричко В. М. Про особливості кримінального права, обумовлені воєнним станом, та їх відображення в кримінальному кодексі України / В. М. Киричко // Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук.-конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. шк. суддів України, Всеукр. асоц. кримін. права, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. - Харків: Право, 2022. - С. 35-42. // URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19689>
10. Колесник М.О., Прібиткова Н.О. До характеристики спеціальних (галузевих) принципів кримінального права. Вісник кримінологічної асоціації України.2023.No1(28). С. 197-207. // URL: <http://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/50/27>
11. Концепція реформування Кримінального кодексу України та інших актів чинного законодавства про відповідальність за правопорушення у публічній сфері. Концептуальні засади нової редакції Кримінального кодексу України : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Харків, 17–19 жовт. 2019 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), А. П. Гетьман, Ю. В. Баулін та ін. Харків : Право, 2019. С. 21–28.
12. Кузембаєв О.С Джерела кримінально-правового регулювання в Україні // SCIENTIFIC-DISCUSSION # 8 (8), 2017 URL : <http://dspace.onua.edu.ua/>
13. Лисак А.А. Поняття принципів права в площині кримінального права. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 1. С. 510-515. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/300029>
14. Наден О.В. Теоретичні основи кримінально-правового регулювання в Україні : монографія. Х.: Право, 2012. 266 с.
15. Огаренко Є.А., Огаренко Т.Ю. Аналіз принципів кримінального права України і Європейського союзу як основи адаптації кримінального законодавства. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С.470-472. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/109.pdf
16. Панов М. І. Джерела кримінального права: поняття, види, правове значення // Право України. 2017. №6. С. 80-89
17. Пономаренко Ю. А. Основні виклики, що постали перед кримінальним правом України з початком широкомасштабної фази війни, та відповіді законодавця на них / Ю. А. Пономаренко // Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук.-конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. шк. суддів України, Всеукр. асоц. кримін. права, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. - Харків: Право, 2022. - С. 18-35. // URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19688>
18. Стрельцов Є. Деякі роздуми про правову сутність та соціальні завдання кримінального права. Право України. 2010. № 9. С. 102 - 106.

19. Тацій В. Актуальні проблеми сучасного розвитку кримінального права // Право України. 2010. № 9. С. 4 -8.
20. Тацій В. Я. Кримінальне право України в умовах війни / В. Я. Тацій // Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук.-конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. шк. суддів України, Всеукр. асоц. кримін. права, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. - Харків: Право, 2022. - С. 8-10. // URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19686>
21. Туляков В. Кримінальне право сучасності: криза доктрини чи криза юрисдикції? // Право України. 2010. № 9. С. 40 - 44.
22. Туляков В.О. Режими кримінально-правового регулювання у європейському вимірі. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №4. С. 539-542 // URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/128.pdf
23. Фесенко Є. Сучасні завдання кримінально-правової науки (Загальна частина) // Право України. 2010. № 9. С. 66 – 69.
24. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми: монографія. К. : Атіка, 2005. 332 с.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 18.04.61 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
2. Віденська конвенція про консульські зносини від 24.04.63 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
4. Європейська конвенція про видачу правопорушників 13.12.57р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text
5. Європейська конвенція про нагляд за умовно-засудженими або умовно-звільненими правопорушниками. 1964 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_007#Text
6. Європейська конвенція про передачу провадження в кримінальних справах від 15 травня 1972 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_008#Text
7. Конвенція про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання в державі, громадянами якої вони є. 19 травня 1978 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_831#Text
8. Конвенція про привілеї та імунітети Об'єднаних націй від 13.02.46р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_150#Text
9. Кузнєцов В.В., Кузнєцова Л.О. Стабільність та динаміка закону про кримінальну відповідальність: перспективи реалізації. Нове українське право. 2024. №1. С. 119-125. URL : <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/569>
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 18 грудня 1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
11. Мінська конвенція країн СНД про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 22 січня 1993 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text
12. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні від 10.06.93 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93#Text>
13. Аналіз судової практики застосування зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі. Вісник Верховного Суду України. 2015. № 9. С. 33–40. . URL : [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/4E106A1CAAC05D6BC2257EFA002FFE2E](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/4E106A1CAAC05D6BC2257EFA002FFE2E)
14. Балобанова Д. О., Газдайка-Василишин І. Б. Закон про кримінальну відповідальність : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 72 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6049>
15. Берзін П. С. Особливості передбачених Кримінальним кодексом України ситуацій поєднання дії кримінального закону в просторі та за колом осіб. Вісник кримінального

- судочинства. 2017. № 1. С. 103–115. URL : https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/1_2017_Berzin.pdf
16. Дмитрук М. «Мертві норми» КК України: спроба наукового пояснення поняття та причин виникнення // Право України. 2010. № 6. С. 226.
17. Ковальова Т. І. Екстериторіальна дія закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Юридична наука. 2017. № 7. С. 4–24. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2017_7_3
18. Ковальова Т. І. Територіальна дія Закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Юридична наука. 2017. № 5. С. 65–94. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2017_5_7
19. Шаблистий В. В. Нові виклики зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі. Вісник Кримінологічної асоціації України : зб. наук. пр. 2017. № 1 (15). С. 159–166.

Тема 3. Поняття кримінального правопорушення та його види

1. Балобанова Д.О. Кримінальне правопорушення та його види: навчальний посібник / Д.О. Балобанова, І.Б. Газдайка-Василишин. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 72 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6553>
2. Галушко Б. С. Поняття злочину в кримінальному праві України. URL : <http://www.apdp.in.ua/v68/89.pdf>
3. Дудоров О.О. Поняття злочину. Класифікація злочинів. Вісник Асоціації кримінального права України. 2013. № 1(1)
4. Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Одиначні злочини: поняття, види, кваліфікація. Х.: ФІНН, 2010. 256 с.
5. Костенко О. Злочин і відповідальність за нього у світлі соціального натуралізму (щодо соціально-натуралістичної доктрини кримінального правознавства). Право України. 2010. № 9. С. 31.
6. Кочуріна Д.В. Типологія необережних злочинів за кримінальним кодексом України. URL: [http://files.visnikkau.org/200001876-827c88376a/2\(16\)2017.pdf](http://files.visnikkau.org/200001876-827c88376a/2(16)2017.pdf)
7. Крайник Г.С., Овчаренко А.Є. Поняття та ознаки злочину за кримінальним законодавством України. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/11/72.pdf>
8. Кривоченко Л.М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2010. 120 с.
9. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві / авт. кол.: В. О. Туляков, Г. П. Пімонов, Н.І. Мітрицян [та ін.] ; за заг. ред. В. О. Тулякова. Одеса: Юрид. літ-ра, 2012. 424 с.
10. Мірошніченко С.О. Протиправність діяння як ознака кримінального правопорушення: поняття та види. Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка. 2024. Том 2. № 2. URL : <https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/article/view/220>
11. Турлова Ю.А. Деякі питання визначення кримінального проступку та його видів. Актуальні проблеми сучасної юриспруденції. № 6. 2019. С. 175–180. URL : http://apnl.dnu.in.ua/6_2019/41.pdf
12. Федотова Г.В. Кримінальний проступок як вид кримінального правопорушення. Наука і правоохорона. 2017. №4(38). С. 219-225. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8094>
13. Хавронюк М.І. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньоазійські підходи порівняно з уже відомими. Право України. 2020. № 2. С. 119–137. URL : <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/19388?show=full>

Тема 4. Поняття кримінальної відповідальності, склад кримінального правопорушення та його види

1. Антонюк Н.О. Диференціація кримінальної відповідальності у кримінальному праві України: монографія. Київ. Алерта. 2023. 554с. URL: http://idpnan.org.ua/files/2024/antonjuk-n.o.-diferentsiyatsiya-kriminalnoyi-vidpovidalnosti-u-kriminalnomu-pravi-ukrayini--_monografiya.pdf
2. Балобанова Д.О. Кримінальна відповідальність та її підстава: навчальний посібник / Д.О. Балобанова, І.Б. Газдайка-Василишин. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 52 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8094>

3. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с. URL : http://nbuviar.gov.ua/images/dorobku_partneriv/Bruch.pdf
4. Бучківська В.Л. Стан сильного душевного хвилювання в юридичній науці та судовій практиці. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №3. С.373-377// URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/87.pdf
5. Гришук В. К. Поняття, види, підстави і форми реалізації кримінальної відповідальності. Вісник Асоціації кримінального права України. 2013. № 1 (1). С. 50–65. URL:http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/1_4.pdf.
6. Гришук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012. 736 с.
7. Здепська В.С., Мхитарян А.С., Горностай А.В. Воєнний та надзвичайний стан як обставини, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення та призначення покарання. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С.465-469 // URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/108.pdf
8. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів: навчальний посібник. 2-ге видання. К.: Атіка, 2002. 640 с.
9. Коломієць Ю. Ю. Кримінальний закон та позитивна кримінальна відповідальність. Актуальні проблеми держави і права. 2005. Вип. 25. С. 457–460. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2005_25_107.
10. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів: підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. В.І. Шакуна. 4-те вид., перероб. К.: Алерта, 2012. 316 с.
11. Куц В. М. Теорія кримінальної відповідальності [Електронний ресурс] : навч. посібник. URL: [https:// law.wikireading.ru/8067](https://law.wikireading.ru/8067).
12. Литвинов О. М., Митрофанов І. І. Концептуальна модель механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія. Харків: Золота миля, 2017. 180 с.
13. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм: монографія. К.: Атіка, 2003. 224 с.
14. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.
15. Наконечна І. М. Поняття кваліфікуючих (особливо кваліфікуючих) ознак складу злочину // Часопис Київського університету права. 2013. №4. С. 313-316
16. Основи кваліфікація злочинів: навч. посібник / за ред. М. І. Панова. Харків : Право, 2019. 378 с.
17. Павліченко Є.В., Бобошко О.М. Сутність кримінальної відповідальності та її специфічні ознаки. Нове Українське право. 2023. №1. С. 188-193 // URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/443/396>
18. Панов М. Кримінальна відповідальність: поняття, принципи, підстава // Право України. 2012. № 6. С. 227.
19. Сердюк П. Концепція позитивної кримінальної відповідальності як нормативний паронім загальних кримінально-правових відносин у доктрині кримінального права // Право України. 2010. № 11. С. 154.
20. Сухонос В. В., Сухонос В. В. (мол.) Склад злочину: закон, теорія та практика: монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 200с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/65900>

Тема 5. Об'єкт кримінального правопорушення

1. Демидова Л. Майнова шкода в системі елементів злочину. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 1. С. 52.
2. Коржанський М.Й. Об'єкт і предмет злочину: монографія. Дніпропетровськ : Юрид. акад. МВС, Ліра ЛТД, 2005. 252 с.
3. Костенко О., Ландіна-Виговська А. Поняття об'єкта злочину: дискусію варто продовжити. Право України. 2008. № 4. С.101.
4. Музика А.А., Лашук Є.В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання: монографія. К.: Вид.

Паливода А. В., 2011. 192 с.

5. Никифоров Б.С. Объект преступления по советскому уголовному праву: монография. М., 1960. 232 с.
6. Поштаренко І.В. Особливості об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 150-1 Кримінального кодексу України. Вісник асоціації кримінального права України. 2024. №21. Том 1. URL.: <http://vakr.nlu.edu.ua/article/view/306241>
7. Сенаторов М.В. Потерпілий від злочину в кримінальному праві / за ред. В.І. Борисова. Х.: Право, 2006. 208 с.
8. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві: монографія. Харків: Право, 2016. 256 с.
9. Трубников В. М. Поняття об'єкта злочину з нових позицій. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Право. 2009. Вип. 1. С. 14–17.
10. Шевченко І.О. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення (ст. 237 КК). Київський часопис права. 2024. №1. С. 237-246. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/430>
11. Шевчук В.В., Охман О.В. Об'єкт злочину за кримінальним правом України. Вісник ХУУП. 2006. № 2. С. 243-249.

Тема 6. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

1. Беньківський В. О. Характеристика причинного зв'язку складу злочину (кримінальне правопорушення) як важливий елемент протидії злочинності. Південноукраїнський правничий часопис. 2020. №3. С. 46-52. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/3/11.pdf>
2. Берзін П. С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: монографія. К.: Дакор, 2009. 736 с.
3. Борисов С.С. Час як ознака об'єктивної сторони кримінального правопорушення: витоки, генезис та сучасний стан проблеми. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2023. № 6. С. 189-196. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_2023/33.pdf
4. Демидова Л.М. Проблеми кримінально-правової відповідальності за заподіяння майнової шкоди в Україні (майнова шкода як злочинний наслідок): теорія, закон, практика. Харків: Право, 2013. 752 с.
5. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления: монография. М.: Госюриздат, 1960. 244 с.
6. Кубальський В. Н., Браславець К. П. Теорії причинного зв'язку у науці кримінального права. Юридичний вісник 4 (49) 2018. С. 176-181
7. Локтіонова В.В. Ознаки об'єктивної сторони злочину та місце серед них злочинних наслідків. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2012/1_2012/53.pdf
8. Маслова О.О. Щодо значення факультативних ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. Випуск 2(43). С. 110-117. URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v2_2022/21.pdf
9. Мочкош Ян. Про теорії причинного зв'язку в кримінальному праві. Публічне право. № 2 (30) (2018). С 119-125
10. Рудковська М. Р. Значення об'єктивної сторони складу злочину для характеристики суспільної небезпеки діяння. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2017. №2 С. 334-342
11. Ус О.В. Кваліфікація злочину за ознаками об'єктивної сторони складу злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2017. Серія ПРАВО. Випуск 47. Том 3. С. 101-106.
12. Фесенко Є.В. Особливості наслідків та причинного зв'язку у злочинах з матеріальним складом. URL : <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/viewFile/589/609>
13. Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ): монография. Харьков: Право, 2003. 512 с.

Тема 7. Суб'єкт кримінального правопорушення

1. Бараненко Д. В. Спеціальний суб'єкт злочину: кримінально-правовий аналіз: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 220 с
2. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 780 с.
3. Вереша Р. В. Суб'єкт злочину: наук.-практ. посібник. Київ: Алерта, 2014. 44 с.
4. Гродецький Ю. В. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення / Ю. В. Гродецький, О. В. Зайцев // Вісник Асоціації кримінального права України : електрон. наук. вид. Харків, 2024. Вип. 1. – С. 255–281. URL : <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/20102>
5. Жданова А.В. Визначення суб'єкта кримінального правопорушення в законах про кримінальну відповідальність України та країн Західної Європи: порівняльно-правовий аспект. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2024. № 1. С. 270-275. URL : http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/51.pdf
6. Зайцев О. В. Обмежена осудність у кримінальному праві України: монографія. Харків: Майдан, 2007. 240 с.
7. Зайцев О. В. Деякі проблеми визначення формули неосудності у кримінальному праві України. Вісник Асоціації кримінального права України: електрон. наук. фах. вид. 2015. № 1 (4). С. 113–123. URL : <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/8520>
8. Іванова В., Шепотько М. Суб'єкт кримінального правопорушення, передбаченого статтею 127 кк України. юридичний вісник. 2024. №2. С. 31-37. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v2_2024/6.pdf
9. Клименко В.А., Первомайський В. Б., Приходько Т. М. Обмежена осудність: поняття, критерії та примусове лікування: монографія. К.: Атіка, 2011. 180 с.
10. Ландіна А.В. Спеціальний суб'єкт злочину: порівняльно-правовий аспект // Вісник Асоціації кримінального права України. 2018. № 1(10) .С. 54-63
11. Лень В. В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві: монографія. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
12. Максимович Р.Л. Поняття службової особи у кримінальному праві України: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. 304 с.
13. Осадча А. С. Спеціальний суб'єкт злочину: генезис, функції, проблеми кваліфікації: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 20 с.
14. Стрельцов Є. Л. «Нові» категорії спеціального суб'єкту та традиційні оцінки їх ознак». URL: <https://newcriminalcode.org.ua/article/streltsov-ye-l-novi-kategoriyi-spetsialnogo-sub-yektu-ta-tradytsijni-otsinky-yih-oznak-i96>
15. Цепень М. Розроблення та застосування категорії обмеженої осудності у вітчизняній правозастосовній практиці // Право України. 2006. № 7. С. 79-82.
16. Чорней С. В. Щодо питання про ознаки повної осудності. Часопис Київського університету права. 2014. № 2. С. 341–344. URL : http://kul.kiev.ua/images/chasop/2014_2/Chas14_2.pdf

Тема 8. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

1. Бабанін С. В. Змішана форма вини у кримінальному праві України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 2. С. 186–192. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2014_2_28
2. Багіров С. «Безнаслідкова необережність» у сучасних умовах реформування кримінального законодавства: проблема та шляхи її розв'язання. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2021. Том 7. С. 3–13. URL: <http://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/237779>
3. Бурдін В. Зміст вини: проблема співвідношення інтелектуальних та вольових аспектів. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2012. Вип. 56. С. 355–365.
4. Вереша Р.В. Сучасні теорії (концепції) вини в науці кримінального права. Вісник Академії адвокатури України том 12 число 1(32) 2015. С. 79-94
5. Вереша Р. В. Загальна теорія вини у кримінальному праві. Часопис цивільного і кримінального судочинства. № 2(35) 2017. С. 171-182.
6. Вереша Р.В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України: монографія. К.: Атіка, 2005. 224 с.

7. Вереша Р.В. Проблеми суб'єктивної сторони складу злочину: монографія. К.: Алерта, 2018. 432 с.
8. Вереша Р. В. Феноменологія вини у кримінальному праві : монографія. Київ : Алерта, 2022. 650 с
9. Гримайло В. Окремі питання інституту вини у КК України. Підприємництво, господарство і право. 2008. № 3.
10. Любавіна В. Вина як кримінально-правова категорія та її вплив на кваліфікацію злочину. Молодий вчений. 2021. №6 (9). С. 68-71. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/723>
- 11.
12. Палій М. Помилки у визначенні міри покарання в кримінально-правових санкціях (постановка проблеми). Юридична Україна. 2009. № 8. С. 113.
13. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину: монографія. К.: Атіка, 2002. 144 с.
14. Шевченко Є.О., Зінченко І.О. Змішана вина у кримінальному праві України: її види та вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень (Частина перша). Економічна теорія та право. №1 (52) 2023. С.87-104. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/Economic-Theory-and-Law-2023-1-87-104.pdf>
15. Шевченко Є.О., Зінченко І.О. Змішана вина у кримінальному праві України: її види та вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень (Частина друга). Економічна теорія та право. №2 (53) 2023. С.48-65. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/08/48-65.pdf>
16. Юнін О.С. Мотив як ознака суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. науковий вісник публічного та приватного права. 2020. Випуск 3-2. URL: <http://nvpppp.in.ua/vip/2020/3-2/39.pdf>

Тема 9. Стадії вчинення кримінального правопорушення

14. Бурдін В. М. Стадії вчинення злочину (кримінально-правове дослідження): монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 304 с.
15. Горностай А. В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія. Х.: Юрайт, 2013. 232 с.
16. Дякур М.Д. Доцільність поділу замаху на види та критерій такого поділу. URL : <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/636/20.pdf>
17. Кошель В.В., Псьота О.В. Особливості добровільної відмови: відмінність від схожих діянь особи, що підлягають кримінальній відповідальності та кримінальний проступок як вид можливого покарання. «Молодий вчений». № 5 (57). травень, 2018 р. С. 249-250
18. Красницький І. В., Щутяк Л. С. Відповідальність за замах на злочин за кримінальним правом України: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 224с.
19. Крецул В.І. Добровільна відмова від злочину URL : <http://dspace.onua.edu.ua>
20. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину: монографія. Х.: Право, 2010. 232 с.
21. Павлів Н. Окремі питання замаху на злочин. Підприємництво, господарство і право. Кримінальне право. 2020. №5. С. 258-261. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/5/46.pdf>
22. Тихий В. Замах на злочин. Вісник Конституційного Суду України. 2004. №4. С.91-94
23. Щутяк Л.С. Злочини, при вчиненні яких замах неможливий. Форум права. 2011. №1 С. 158-163

Тема 10. Співучасть у кримінальному правопорушенні

1. Абакумова Ю.В. Інститут співучасті в кримінальному праві України: природа, сутність, сучасні проблеми визначення: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2012. 320 с.
2. Вереша Р.В. Співучасть у злочині: наук.-практ. посібник. Київ: Алерта, 2014. 56 с.
3. Вознюк А.А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 192 с.

4. Дудоров О.О., Задоя К.П. Інститут співучасті у проєкті нового кримінального кодексу України. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №3. С.387-393. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/90.pdf
5. Дудоров О.О., Мовчан Р.О. Кримінально-правова протидія діяльності організованих злочинних об'єднань: аналіз законодавчих новел, визначення перспектив. Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2022. №2. С. 152-167 // URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13636/13539>
6. Загородіренко П. О. Добровільна відмова співучасників від доведення злочину до кінця. URL : <http://www.apdp.in.ua/v69/45.pdf>
7. Кваша О.О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність: монографія. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 560 с.
8. Копйова І.А. Змова на вчинення злочину як обов'язкова ознака співучасті. URL : <http://oaji.net/articles/2017/3229-1498464317.pdf>
9. Кваша О., Резнік Я. Змова у структурі співучасті у кримінальному правопорушенні. Історико-правовий часопис. 2018. № 1. С. 98-102.
10. Копйова І. А. Особливості призначення покарання співучасникам кримінального правопорушення. Питання боротьби зі злочинністю. 2020. Вип. 40. С. 62-72.
11. Крижановський А., Марисюк К. Класифікація форм співучасті у кримінальному правопорушенні. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки. 2020. Т. 7, № 2. С. 253-258.
12. Мисливий В. А. Організована злочинна діяльність: форми співучасті у кримінальному правопорушенні. Наука і правоохорона. 2019. № 3. С. 126-138.
13. Митрофанов І.І., Притула А.М. Співучасть у злочині: навч. посіб. О.: Фенікс, 2012. 208 с.
14. Орловський Р.С. Критерії поділу співучасників на види. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 1106. Серія «ПРАВО». Випуск № 17, 2014. С. 175-179
15. Орловський Р.С. Кримінально-правове значення форм співучасті. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2014. С. 218-222
16. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія. Харків: Право, 2019. 624 с.
17. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23.12.2005р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text>
18. Семко М. О., Шаблевська І. Ю. Проблематика визначення співучасті у кримінальному правопорушенні. Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2018. № 4. С. 22-27.
19. Ус О. В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: монографія. Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2007. 264 с.
20. Федорович Н.А. Кваліфікація діянь співучасників кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом, усю об'єктивну сторону якого виконує особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта. Актуальні проблеми держави і права. 2020. Збірник наукових праць. Випуск 88. С. 135-144. URL: http://www.apdp.in.ua/v88/88_2020.pdf#page=135
21. Фільчакова Ю.І. Поняття потурання за кримінальним правом України. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С.502-504. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/116.pdf

Тема 11. Множинність кримінальних правопорушень

1. Антонюк Н.О. Множинність злочинів: до питання про вдосконалення диференціації кримінальної відповідальності. Наукові записки інституту законодавства Верховної Ради України. 2020. №3. С.6-13
2. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. Харьков: Право, 2000. 128 с.
3. Грищенко О.П. Фікція в кримінально-правовому інституті рецидиву злочинів. Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра. 2018. №1(3). С. 144-149. URL :

<https://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Grishhenko-O.-P..pdf>

4. Гуцуляк М., Лакіза А. Ретроспективний аналіз визначення поняття повторності злочинів як виду множинності. Підприємництво, господарство і право. 2020. №4. С. 288-291. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/50.pdf>

5. Євдокімова О. Кримінальна відповідальність за повторність кримінальних проступків. Підприємництво, господарство, право. 2020. №8. С. 227-231. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/38.pdf>

6. Зінченко І.О., Тютюгін В.І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання : монографія.. Х.: ФІНН, 2008. 336 с.

7. Колос О.В. Повторність злочинів у кримінальному праві України: монографія. Ірпінь: УДФСУ, 2018. 304 с.

8. Кравчук Г.В. Поняття та юридична характеристика множинності злочинів. Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2017. №2 (8). С. 129-131.

9. Марін К.О. Множинність кримінальних правопорушень: навчальний посібник / Олександр Марін. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. - 92 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7526>

10. Міщук І.П. Місце рецидиву в системі множинності злочинів. URL : http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo05/part_3/12.pdf

11. Ободовський О. В. Триваючі злочини у кримінальному праві України: монографія. Одеса: Юридична література, 2016. 256 с.

12. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 04.06.2010р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>

13. Самарчук М.В. Критерії класифікації сукупності злочинів. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. № 3(9) Том 2. С. 213-217. URL : http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3-2_2015/48.pdf

14. Созанський Т.І. Кваліфікація сукупності злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 240 с.

15. Телефанко Б.М. Щодо норми про рецидив злочинів. Підприємництво, господарство і право. 2017. №1. С. 203-206. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/1/39.pdf>

16. Телефанко Б.М. Пенітенціарний і постпенітенціарний рецидив. Наукові праці НУ ОЮА. 2019. Том 24. С. 120-125. URL : <http://npnuola.onua.edu.ua/index.php/1234/article/view/645>

17. Устрицька Н.І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 216 с.

18. Устрицька Н.І. Інститут множинності злочинів на сучасному етапі розвитку кримінального права. Молодий вчений. 2018. № 12 (64). С. 539-541

19. Устрицька Н.І. Кримінально-правовий зміст сукупності злочинів: окремі міркування. Порівняльно-аналітичне право. 2018. №6. 396-397.

20. Устрицька Н.І. Поняття рецидиву злочинів за кримінальним правом України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2018. №3. С. 253-259. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2350/1/2018-3-28.pdf>

Тема 12. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

1. Авраменко С.М. Аналіз судових рішень за вчинення умисного вбивства в разі перевищення меж необхідної оборони та розмежування діянь, передбачених статтями 36, 115 та 118 КК України. Право і суспільство. 2020. № 6-2. Частина 2. С. 161-165. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6-2_2020/part_2/26.pdf

2. Аніщук В.В. Обставина, що виключає злочинність діяння: поняття та юридична природа. URL : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34417/10%20An%D1%96swuk.pdf?sequence=1>

3. Андрусяк Г.М. Безмежна необхідна оборона (частина 5 статті 36 КК України): актуальні проблеми вдосконалення. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №7.

C.332-335 // URL: http://www.lsej.org.ua/7_2023/77.pdf

4. Байда А., Пилипенко М., Макітренко В. Особливості кваліфікації діяння, пов'язаного з ризиком, як обставини, що виключає кримінальну протиправність діяння в медичній сфері. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 1. С. 221-228. URL : https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/06/21_1_ua_n/38.pdf

5. Балашов І. Перевищення меж необхідної оборони: спірні питання. Право України. 2006. № 8. С.82-85

6. Бантишев О.Ф., Титула Д.В. Юридичний інститут необхідної оборони. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №2. С. 294-296. URL : http://www.lsej.org.ua/2_2020/78.pdf

7. Баулін Ю.В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 1(2). С. 133-149

8. Баулін Ю.В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Харків, 1991. 41с.

9. Баулін Ю.В. Крайня необхідність. Вісник асоціації кримінального права України. 2016. №6. Том 1. С. 422-424. URL : <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/173271>

10. Бачинський О.В. Стан наукової розробки виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2018. Випуск 1 (37). С. 66-69. URL : <http://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/152842/151940>

11. Бачинський О.В. Принципи виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Правова позиція. 2019. № 2 (23). С. 122-129. URL : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3534/1/17.pdf>

12. Беззуб І. Необхідна оборона: необхідність оновлення законодавчої бази. Громадська думка про правотворення. 2020. № 14 (199). С. 5–11. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2020/14.pdf>.

13. Дудік А. О. Захист від озброєної особи як спеціальний вид необхідної оборони. Молодий вчений. 2019. № 5. Вип. 69. С. 464-466.

14. Жданова І. Про відмежування фізичного або психічного примусу від інших обставин, що виключають злочинність діяння. Підприємництво, господарство і право. 2010. - № 8. С. 156-167.

15. Кваша О.О. Обставини, що виключають злочинність діяння, у контексті конституційного права людини на самозахист. Часопис Київського університету права. 2015. №2. С. 284-287

16. Комісарова А.С. Види і способи примушування (примусу) в кримінальному праві. Юридична наука. 2020. № 2(104). С. 27-34

17. Кузнєцов В.В. Сийплові М.В. Кримінально-правова характеристика виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/40909>

18. Кумановський М., Кульмин А. Характеристика деяких обставин, що виключають злочинність діяння. Публічне право. 2018. № 1 (29). С. 38-44. URL : <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/29/5.pdf>

19. Луценко Ю.В., Макаренко Н.К., Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації, що вчиняють шахрайські та корупційні правопорушення. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №7. С.364-368 // URL: http://www.lsej.org.ua/7_2023/85.pdf

20. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху і крайня необхідність. URL: <https://ela.kpi.ua>

21. Мошенець Д. М. Інститут необхідної оборони у кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 236 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/896/1/moshenets_dis.pdf

22. Навроцький Д.М. Характеристика виконання наказу або розпорядження як обставини, що виключає злочинність діяння. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 40. Том 2. С. 90-93.

23. Никорович Б.Д. Порівняльно-правовий аналіз інституту необхідної оборони у кримінальному праві України та зарубіжних країн. Молодий вчений. 2018. №4 (56). С. 77-80. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/19.pdf>
24. Новиков М. Санкціонована судом крайня необхідність у теорії відшкодування фізичної шкоди, завданої злочином. Право України. 2013. № 1-2. С. 358-364.
25. Орловський Б.М. Уявна оборона: помилка при необхідній обороні чи самостійна обставина, що виключає злочинність діяння. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080>
26. Пилипенко В. Відповідальність за виконання воєнних злочинів на виконання наказу. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/4/42.pdf>
27. Плисюк Н. М. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2014. 159 с.
28. Про судову практику про необхідну оборону: постанова Пленуму Верховного Суду України від №1 26.04.2002р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02#Text>
29. Рощина І.О., Гудзь С.Д. Необхідна оборона як обставина, що виключає злочинність діяння: національний та міжнародний аспекти. Юридичний вісник. 3(28). 2013. С. 155-158
30. Собко Г.М. Психічне насильство як обставина, що виключає злочинність діяння. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 10. С. 152-156. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/10/26.pdf>
31. Собко Г.М. Психічний примус, насильство як обставина, що виключає злочинність діяння. Юридичний бюлетень. 2019. №9. С. 251-258. URL : http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2019/9_2019/36.pdf
32. Столяр Т. В. Кримінально-правова характеристика заподіяння тяжкої шкоди при перевищенні меж необхідної оборони: дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2016. 262 с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/1164/1/stolyar_dis.pdf
33. Столяр Т.В. Правова природа реалізації особою права на необхідну оборону в умовах військового конфлікту в Україні. Публічне право. 2019. № 2 (34). С. 87-92. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/34/pdf/pp-2019-34-10.pdf>
34. Хавронюк М.І. Обов'язок захищати Вітчизну і нові статті Кримінального кодексу. URL: <https://rpr.org.ua/news/obov-iazok-zakhyshchaty-vitchyznu-i-novi-statti-kryminalnoho-kodeksu/>
35. Храмцов О. М. Кримінально-правова характеристика насильства при необхідній обороні (національний та міжнародний аспект). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2019. № 28. С. 120–128.
36. Черняк А.М. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації у сфері міжнародного студентського обміну. Вісник кримінального судочинства. 2019. №4. С. 69-78. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2019_CHERNIAK.pdf
37. Шуп'яна М. Крайня необхідність: історико-правовий аспект законодавчого закріплення на українських землях. Юридичний вісник. 2019. №4. С. 236-243. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/908327.pdf>
38. Яценко А.М. Обставини, що виключають застосування кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру. Вісник кримінологічної асоціації України. 2017. № 1 (15) С. 178-187

Тема 13. Звільнення від кримінальної відповідальності

1. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія. К.: Атіка, 2004. 296с. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/UP/BAULIN_2004.pdf
2. Гуртієва Л.М., Лукашкіна Т.В. Деякі пропозиції щодо вдосконалення нормативного регулювання звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №12. С. 339-344. URL : http://www.lsej.org.ua/12_2021/86.pdf

3. Дудоров О., Письменський Є. Звільнення від кримінальної відповідальності і звільнення від покарання та його відбування: порівняльно-правова характеристика. Вісник Національної академії прокуратури України. 2010. № 3. С. 46–52. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2010_3_10.
4. Кіцен Н.В. Деякі кримінально-процесуальні аспекти інституту звільнення від кримінальної відповідальності. Право і суспільство. 2020. №1 частина 2. С. 163-168. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_2/29.pdf
5. Меркулова В.О. Звільнення від кримінальної відповідальності: особливості методології дослідження стимулюючого міждисциплінарного інституту. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. №3. С. 78-84. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/21.pdf>
6. Муха С.О. Передумова звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Питання боротьби зі злочинністю. 2019. Випуск 37. С. 134-150. URL : <http://pbz.nlu.edu.ua/article/view/178707>
7. Нікіфорова Т.І. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності: навчальний посібник. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2014. 96с. ISBN 978-617-7169-26-9
8. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: постанова Пленуму Верховного суду України № 12 від 23.12.2005р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05#Text>
9. Ющик О.І. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки: теорія та практика. Часопис Київського університету права. 2019. №4. С 354-358
10. Яценко А. М. Чи можна примиритися з близькими родичами та членами сім'ї у разі загибелі потерпілого? Вісник Кримінологічної асоціації України. 2019. Спец. вип. С.175-184. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6029>

Тема 14. Поняття, мета, система та види покарань

1. Басалюк Н.В. Система покарань у доктрині кримінального права України. Актуальні проблеми держави і права. 2020. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/13885>
2. Батраченко Т.С., Кутіщев С.В. Пробаційний нагляд як альтернатива ув'язненню: оцінка ефективності, виклики та перспективи розвитку в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. №1. С. 482-485 // URL : http://www.lsej.org.ua/1_2024/114.pdf
3. Беккариа Чезаре. О преступлениях и наказаниях. 5-е изд. заново исправл. и увеличенное. - М.: Стелс, 1995. – 304 с.
4. Бойко І.Й. Кримінальні покарання в Україні (ІХ–ХХ ст.): навч. посіб. Л.: ЛНУ ім. І.Франка, 2013. 408 с.
5. Гуторова Н., Шаповалова О. Конфіскація майна за кримінальним правом України: проблеми та перспективи. Право України. 2010. № 9. С. 56.
6. Денисова Т.А. Поняття функцій покарання та їх загальна характеристика. Вісник ХУУП. 2006. №1. С. 222
7. Євдокімова О.В. Недоліки встановлення конфіскації майна у санкціях закону про кримінальну відповідальність. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С.457-460 // URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/106.pdf
8. Євдокімова О. В. Проблеми покарання та його призначення у законотворчості та правозастосовній діяльності в умовах воєнного стану / О. В. Євдокімова // Кримінально-правові відповіді на виклики воєнного стану в Україні : матеріали міжнар. наук.-конф., м. Харків, 5 трав. 2022 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. шк. суддів України, Всеукр. асоц. кримін. права, НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса. - Харків: Право, 2022. - С. 85-91. // URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/19693>
9. Книженко О. О. Санкції у кримінальному праві: монографія. Х.: НикаНова, 2011. 336 с.
10. Козаченко О.В., Зіневич А.І. Види конфіскацій за кримінальним законом України. Новітні кримінально-правові дослідження. 2015. URL : <http://dspace.onua.edu.ua>

11. Крайник Г. Штраф як вид покарання за злочини проти безпеки виробництва: зміст та практика застосування. Підприємництво, господарство і право. Кримінальне право. 2016. №3. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/03/27.pdf>
12. Нікіфорова Т.І. Судова практика застосування покарання у виді пробаційного нагляду // Успіхи і досягнення у науці. 2024. № 6(6). С. 141-156 // URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/14247/14317>
13. Новікова К. А. Обмеження свободи як вид покарання: монографія / наук. ред. Ю. А. Пономаренко. Харків: Право, 2019. 288 с. URL : https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/874/3_Obmezhenija_svobodi_jak_vnutri.pdf
14. Оробець К.М. Покарання у виді пробаційного нагляду: особливості призначення та виконання. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 1 (29). С. 147-160 // URL : https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20066/1/Orobets_147%e2%80%93160.pdf
15. Оробець К.М. Пробаційний нагляд - новий вид покарання в Україні: аналіз законодавчої реформи як напрямку кримінально-правової політики з точки зору аксіологічного підходу. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 11 (17). С. 653-662 // URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/7345/7386>
16. Павлова Т.О. Види конфіскації за чинним кримінальним кодексом України. Правова держава. 2016. №23. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/8881/135-140.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
17. Пироженко О. С. Покарання, що обмежують майнові права засуджених, за кримінальним правом України: монографія. Х.: НікаНова, 2012. 294 с.
18. Пономаренко Ю. А. Штраф як вид покарання у кримінальному праві України (за результатами реформи 2011 р.) : наук. нарис. Х.: Право, 2012. 80 с.
19. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: постанова Пленуму Верховного суду України № 15 від 28.12.96р. із змінами і доповненнями від 26.12.2003р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-96#Text>
20. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верховного суду України № 7 від 24.10.2003р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022700-95#Text>
21. Сташис В. Актуальні питання системи покарань за Кримінальним кодексом України 2001 року // Право України. 2010. №9. С.16.

Тема 15. Призначення покарання

1. Артьомов К.Ю. Індивідуалізація при призначенні кримінального покарання у виді довічного позбавлення волі в співвідношенні до мети покарання. Право.ua. 2023. №4. ч.2. С. 44-49. URL : https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2023-4-2/Pravo_ua_2023_4_2_044.pdf
2. Бабанли Р.Ш. Призначення покарання в Україні: теоретико-прикладні засади. Чернігів: Десна Поліграф, 2019. 488 с. URL : http://idpnan.org.ua/files/2019/babanli-r.sh.-priznachennya-pokarannya-v-ukrayini-_teoretiko-prikladni-zasadi_-_d_.pdf
3. Волинець Р.А. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків у практиці Верховного суду (частина 2). Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №6. С.432-436 // URL: http://www.lsej.org.ua/6_2023/101.pdf
4. Гога А.М. Особливості призначення покарання за кримінальні проступки проти життя та здоров'я. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №1. С.363-366 // URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/88.pdf
5. Дудоров О.О. Спеціальні засади призначення покарання. Слово Національної школи суддів України. 2013. № 1. С. 67-83. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2013_1_10
6. Євдокімова О. В. Проблемні питання призначення покарання при укладенні угоди про примирення або визнання винуватості. Право і суспільство. 2014. №2. С. 217-221 URL : <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10800>

7. Євдокімова О.В. Проблеми правової регламентації обставин, які обтяжують покарання, у зв'язку з впровадженням кримінального проступку. Право і суспільство. 2020. №5. С.154-160. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/5_2020/25.pdf
8. Загиней-Заболотенко З.А., Чаплук О.І. Проблеми зарахування строку перебування особи, до якої застосовувалися примусові заходи медичного характеру, у строк відбування покарання за правилами, передбаченими ч. 5 ст. 72 КК України у редакції «Закону Савченка». Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №4. С. 478-481. // URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/116.pdf
9. Казначеева Д.В. Проблеми призначення покарання щодо неповнолітніх. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2020. № 1 (22). С. 176-182. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8303>
10. Калмиков Д. Дивний гуманізм українського законодавця або проблеми призначення кримінального покарання окремим категоріям винних. Юридичний вісник України. 2011. № 33 (841). 20–26 серпня. С. 5; № 34 (842). 27 серпня – 2 вересня. С. 5. URL <https://pravo.org.ua/ua/news/5253->
11. Лизогуб, Я. Г. Закон як дишло, чи Суддівське свавілля: рецидив = повторність під кутом зору обставин, що обтяжують покарання. Право і безпека. 2019. № 2 (73). С. 75-81. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6358>
12. Нікітін А.О. Принципи та загальні засади призначення покарання. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2014. №7 С. 187-190. URL :http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_7_47.
13. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо призначення покарання / Упоряд.: канд. юрид. наук В. В. Щепоткіна; відпов. за вип.: канд. юрид. наук Р. Ш. Бабанли. Київ, 2019. 21 стор. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/ogljad_kks_vs.pdf
14. Омельчук О.М. Загальні засади призначення покарання: законодавче регулювання та практика застосування. Університетські наукові записки. 2013. № 4. С. 360-366 URL:: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2013_4_45.pdf.
15. Парасюк Н.М. Новий етап гуманізації кримінально-правового впливу щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі: проблема відповідності. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. №6. С. 287-292 // URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/273860/269171>
16. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: постанова Пленуму Верховного суду України № 15 від 28.12.96р. із змінами і доповненнями від 26.12.2003р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-96#Text>
17. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верховного суду України № 7 від 24.10.2003р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022700-95#Text>
18. Самотієвич В.О. До питання обмеження суддівського розсуду під час призначення покарання. Європейські перспективи. 2019. № 3. С. 71-77. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10836>

Тема 16. Звільнення від покарання і його відбування. Погашення та зняття судимості

1. Василенко Ю.В. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №4. С. 443-445. // URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/110.pdf
2. Габлей Н. Г. Окремі аспекти застосування до засудженого звільнення від відбування покарання з випробуванням як однієї з форм реалізації кримінальної відповідальності. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 29 / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 55-60. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16393>

3. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування: Монографія. К. Видавничий дім «Дакор», 2019. 676с.
4. Горох О.П. Звільнення від покарання та його відбування за кримінальним правом України. автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук. Київ, 2019. 43с. URL :http://idpnan.org.ua/files/2019/goroh-o.p.-zvilnennya-vid-pokarannya-ta-yogo-vidbuvannya-za-kriminalnim-pravom-ukrayini_a.pdf
5. Гритенко О. А., Чекмарьова І. М. Умовно-дострокове звільнення засудженого від подальшого відбування покарання у виді позбавлення волі під нагляд як форма прогресивної системи виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі: доктринальні аспекти. Південноукраїнський правничий часопис. Актуальні проблеми історико-правової науки. 2020. №3. С. 179-184. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/3/34.pdf>
6. Давидович І. Пом'якшення призначеного покарання внаслідок зворотної дії кримінального закону: проблеми застосування ч. 3 ст. 74 Кримінального кодексу України. Підприємництво, господарство і право. 2020. №3. С. 244-250. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/3/42.pdf>
7. Єрьоменко І. В. Сутність покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатись певною діяльністю. Молодий вчений. 2015. № 2. С. 120-123 URL : <http://molodyvcheny.in.ua/filew/11may2015/41.pdf>
8. Зеленов Г.М., Кваша О.О. Недоліки судової практики в частині звільнення від відбування покарання з випробуванням за вчинення корупційних злочинів. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/188728-nedoliki-sudovoyi-praktiki-v-chastini-zvilnennya-vid-vidbuvannya-pokarannya-z-viprobuvannyam-za-vchinennya-koruptsiynikh-zlochiniv>
9. Казначеева Д.В. Актуальні проблеми умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 4. С. 385-388. URL : <https://univd.edu.ua/science-issue/scientist/192>
10. Казначеева, Д. В. Деякі дискусійні питання умовно-дострокового звільнення від відбування покарання. Вісник кримінологічної асоціації України. 2021. № 1(24). С. 187-194
11. Книженко О.О. Звільнення від відбування покарання з випробуванням за кримінальним правом України): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Х. Національний університет внутрішніх справ, 2003. 19 с. URL : <https://i-rc.org.ua/files/personalii/knigenko-o-o.pdf>
12. Комаровський М.Д., Трунов М.В. Інститут заміни довічного позбавлення волі: європейський та національний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №3. С.400-404 // URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/92.pdf
13. Конопельський В.Я., Резніченко Г.С. Деякі проблеми правозастосування звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №2. С.436-438 // URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/102.pdf
14. Красій М.О. Інститут судимості: проблеми теорії і практики, необхідність удосконалення Вісник Асоціації кримінального права України. 2016. № 2(7). С. 169-178. URL : <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/167868>
15. Крикливець Д.Є. Звільнення від відбування покарання на підставі ст. 84-1 КК України: питання правового регулювання та правозастосування. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №2. С.439-442 // URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/103.pdf
16. Крикливець Д.Є. Деякі питання заміни покарання у виді довічного позбавлення волі більш м'яким. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. Серія ПРАВО. Випуск 75: частина 2. С. 88-92 // URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/276147/271020>
17. Муратова С. О. Судимість у системі інститутів Загальної частини кримінального права України: монографія. Харків : Право, 2017. 272 с. ISBN 978-966-937-187-4 URL : https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/329/3_Sudimist%20u%20sistemi%20institutiv_Mono_vnutri.pdf

18. Олійник О.І., Звенігородський О.М. Правові аспекти формування та трансформації інституту умовного засудження в Україні. Право і суспільство. 2018. № 1. URL : http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2018/1_2018/part_1/46.pdf
19. Острогляд О.В. Інститут судимості в Україні: недоліки законодавчої регламентації. Актуальні проблеми правознавства. 2016. №1. С. 176-179. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/6902/1/%D0%9E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%20%D0%9E..pdf>
20. Парасюк Н.М. Звільнення від відбування покарання із випробуванням за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів: питання кримінально-правової доцільності. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 471-474. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4055/1/%d0%bf%d0%b0%d1%80%d0%b0%d1% 81%d1%8e%d0%ba%20%d0%bd.pdf>
21. Письменський Є.О. Теоретико-прикладні проблеми звільнення від покарання та його відбування за кримінальним правом України: монографія / наук. ред. д-р юрид. наук, проф. О.О. Дудоров. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2014. 728 с. URL : <http://dspace.lduvs.edu.ua/jspui/handle/123456789/238>
22. Поліщук Н.І. Звільнення від покарання за хворобою у кримінальному праві України: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» / Поліщук Назарій Ігорович. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 238 с. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3745>
23. Положення про здійснення помилування. Затверджено Указом Президента України від 21 квітня 2015 року № 223/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/902/2010>
24. Про застосування амністії в Україні. Закон України від 1 жовтня 1996 року (в редакції від 02.06 2011 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
25. Про практику застосування судами законодавства про звільнення від відбуття покарання засуджених, які захворіли на тяжку хворобу: постанова Пленуму Верховного суду України № 8 від 28.09.73р. із змінами і доповненнями 4.06.93р., 3.12.97р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
26. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: постанова Пленуму Верховного суду України №16 від 26.12.2003р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
27. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: постанова Пленуму Верховного суду України № 2 від 26.04.2002р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
28. Резніченко Г.С., Мурадян Г.Р. Правова природа звільнення від відбування покарання з випробуванням. південноукраїнський правничий часопис. №4. 2020. С. 154-158. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/28.pdf>
29. Романов М.В. Звільнення від покарання: навч. посібник. Харків: Права людини, 2012. 112 с. URL : <http://library.khpg.org/files/docs/1350337413.pdf>
30. Сийпловіч М.В. Судова практика звільнення від відбування покарання з випробуванням за кримінальні правопорушення, що посягають на охоронну діяльність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. № 69 (2022). С. 367-372
31. Солдатов В.Д. Інститут помилування в Україні: основні проблеми та перспективи розвитку. Кримінологічний вимір сучасності : зб. тез доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 квіт. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Кримінол. асоц. України. Харків: ХНУВС, 2022. С. 78-82. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11722>
32. Сосонська А.І. Визначення іспитового строку при застосуванні статті 75 КК України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Том 63 (2021). URL : <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/232279>
33. Устрицька Н.І. Судимість як захід кримінально-правового характеру. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2017. №1. С. 3014-312. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1836/1/1-2017%2B34.pdf>
34. Чугаєвська А. Процесуальний порядок звільнення від покарання за діяння,

караність якого законом усунена. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2019. (4). 168-177. URL : <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/374>

35. Шкута О.О. Порядок застосування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням. Актуальні питання юридичної науки. 2023. №21. 121-127. URL : http://legalnovels.in.ua/journal/21_2023/17.pdf

36. Шмат М. Звільнення від відбування покарання за психічною хворобою. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2021. (2), 74-84. URL : <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/501>

37. Юсупова К.О., Прибіткова Н.О. Умовно-дострокове звільнення засуджених військовослужбовців як один із засобів поповнення збройних сил України. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2 трав. 2024 р.). Київ : НАВС, 2024. С. 167-170. URL : <https://dspace.univd.edu.ua/items/5d58261b-5528-4f60-ba80-2297b45151f3>

Тема 17. Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

1. Берш А. Примусові заходи медичного характеру: сутність та правова природа. Наукові перспективи. 2021. № 5 (11). С. 227-238. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/250>

2. Берш А.Я. Примусові заходи медичного характеру: правова природа та види: автореф. автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017. 23с. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7804>

3. Бодунова О.М., Щербакова В.А. До питання про заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №8. С. 356-359. URL : http://www.lsej.org.ua/8_2020/90.pdf

4. Виник А.О. Порівняльна характеристика спеціальної конфіскації як іншого заходу кримінально-правового характеру та конфіскації як виду покарання за чинним кримінальним кодексом України. південноукраїнський правничий часопис. 2019. №2. С. 26-28. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/2/8.pdf>

5. Дудоров О.О. Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2019. 228 с. URL https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/FNOON_Kommentar_A5.pdf

6. Кириченко В.Л. Деякі питання здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Держава та регіони. Серія: Право. 2019 р. № 4 (66). С. 146-151. URL : http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/27.pdf

7. Кириченко С.І., Кириченко В.Л. Методичні рекомендації для адвокатів щодо здійснення захисту, гарантованого державою «Дії захисника у кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру». URL : http://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2016/09/MP_pzmmh3.pdf

8. Клименко О.В. Розвиток інституту примусових заходів медичного характеру в законодавстві країн Європи. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020. № 3 (70). Том 31. С. 171-175. URL : https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/32.pdf

9. Книженко О.О. Обмежувальні заходи щодо звільненого від відбування покарання з випробуванням. вісник пенітенціарної асоціації України. 2020. № 1(11). С. 73-80. URL : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1308314.pdf>

10. Козарійчук Д.В. Правова природа доступу до правосуддя особи, щодо якої вирішується питання про застосування примусових заходів медичного характеру. Науковий вісник публічного та приватного права 2020. Випуск 6. том 1. С. 226-231. URL : http://nvpppp.in.ua/vip/2020/6/tom_1/42.pdf

11. Козаченко О. В. Обмежувальні заходи в системі заходів кримінально-правового впливу. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019 : альманах наукових досліджень / за

ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. Миколаїв : СПД Румянцева Г. В., 2019. С. 11-19. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/17372>

12. Кондра О. Проблеми правової природи «спеціальної конфіскації» у кримінально-правових санкціях. URL : <http://radnuk.info/statti/558-kruminolog/15366-2011-01-23-02-03-02.html>.

13. Крижановський М., Яценко А. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: монографія. Харків, Право. 2020. 264с.

14. Крижановський М. В. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: форми, окремі аспекти застосування та перспективи запровадження нових видів. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 4. С. 217-224. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9759>

15. Литвинов О., Яценко А., Харитонов С. Конфіскація майна та спеціальна конфіскація як заходи кримінально-правового впливу на суспільно небезпечні посягання з боку фізичних осіб. Юридичний вісник України, 2020. т.27 листоп. 3 груд. (№ 47). С.6. URL : <https://yvu.com.ua/konfiskatsiya-majna-ta-spetsialna-konfiskatsiya-yak-zahody-kryminalno-pravovogo-vplyvu-na-suspilno-nebezpechni-posyagannya-z-boku-fizychnyh-osib/>

16. Ліпіна В.В. До проблеми застосування обмежувальних заходів у кримінальному праві України. Молодий вчений. 2019. № 11 (75). С. 340-343. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/75.pdf>

17. Лосич С.В., Рутвян К.О. Складнощі застосування примусових заходів медичного характеру до обмежено осудних осіб. Форум права. 2019. №2. С. 45-51. URL : https://forumprava.pp.ua/files/045-051-2019-2-FP-Losych,Rutvian_7.pdf

18. Лукомська А.В. Поняття інституту спеціальної конфіскації майна у кримінальному законодавстві України. право і суспільство. 2020. № 6-2. частина 2. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6-2_2020/part_2/30.pdf

19. Мірошніченко С.С. Відповідальність юридичних осіб (у контексті реформування національного кримінального законодавства). Південноукраїнський правничий часопис. 2021. №1. С. 8-13. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/1/4.pdf>

20. Мудрецька Г.В. Накладення арешту на майно з метою забезпечення спеціальної конфіскації. Південноукраїнський правничий часопис. 2023. №1. С. 222-227. // URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/1/39.pdf>

21. Новікова К. А. Місце обмежувальних засобів у системі засобів кримінального права. Юридичний вісник. №2 (63). 2022.

22. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо застосування спеціальної конфіскації майна як заходу кримінально-правового характеру. Рішення, внесені до ЄДРСР, із січня 2018 року по листопад 2021 року / упоряд. заступник голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, канд. юрид. наук В. В. Щепоткіна, правове управління (ІІІ) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2021. 22 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_2022_01_11.pdf

23. Павлова Т.О. Актуальні проблеми законодавчого визначення спеціальної конфіскації та її предметів у чинному Кримінальному кодексі України. Національний юридичний журнал: Теорія і практика. Квітень 2018. URL : http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2018/2/part_1/31.pdf

24. Павлова Т.О., Кривошлікова А.С. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство: вітчизняний та іноземний досвід. Правова держава. 2020. №37. С. 137-142. URL : <http://pd.onu.edu.ua/article/view/201509>

25. Парасюк Н.М. Спеціальна конфіскація та інші заходи кримінально-правового характеру за вчинення злочинів терористичного характеру. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 2. С. 336-339. URL : http://www.lsej.org.ua/2_2020/89.pdf

26. Пліш Ю. Правова природа обмежувальних заходів у кримінальному праві України. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2020. Випуск 70. С. 229–235. URL : <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/viewFile/10971/11201>

27. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 року № 7 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05#Text>
28. Смольська Я.В., Зайцев О.В. До питання можливості визнання юридичної особи суб'єктом кримінального правопорушення та притягнення її до кримінальної відповідальності. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №4. С. 536-538. // URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/127.pdf
29. Тадика Є.Д., Хасія М.В. Щодо застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб у разі вчинення їх уповноваженими особами терористичного злочину. «Молодий вчений». 2018. № 4 (56). URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/22.pdf>
30. Тищенко О.І. Щодо питання повернення прокурору клопотання про застосування примусових заходів медичного характеру. 2021. №4. С. 337-342. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/255541>
31. Туренко Д.В. Застосування примусових заходів медичного характеру в кримінальному процесі. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. №4. С. 68-72. URL : http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/4/part_3/18.pdf
32. Туренко Д.В. Проблемні питання співвідношення кримінального і кримінального процесуального законодавства при застосуванні примусових заходів медичного характеру. Вісник ХНУВС. 2020. № 2 (89). С. 258-269. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9374/>
33. Ющик О.І. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Підприємництво, господарство і право. 2020. №2. С. 300-304. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/51.pdf>
34. Ященко А. М. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: поняття та мета застосування. URL : <http://univd.edu.ua/science-issue/issue>
35. Ященко, А. М. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство: порівняльний аналіз кримінального законодавства України і окремих європейських країн. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2018. № 2 (19). С. 35-45. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4423>

Тема 18. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

1. Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: монографія. К.: Атіка, 2004. 240с.
2. Габуда А.С., Ісакова В.Р. Система примусових заходів виховного характеру потребує вдосконалення. Науковий юридичний журнал. Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. 2019. № 9. С. 140-145. URL : <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/17172>
3. Дзюба А.Ю. Система заходів кримінально-правового впливу на неповнолітніх правопорушників за кримінальним законодавством ФРН та України. URL :: http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/07/22_ObzorR.pdf
4. Дрозд В.Г. Звернення до суду з клопотанням про застосування примусових заходів виховного характеру. Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». URL : http://jes.nuoua.od.ua/archive/2_2018/21.pdf
5. Єремій Т. Соціальна обумовленість звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 12.
6. Ковтун Н. Я. Види додаткових покарань для неповнолітніх: монографія. К. : Ін Юре, 2011. 208 с.
7. Кравчук С.Й. Історичний аспект становлення інституту кримінальної відповідальності неповнолітніх. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. Серія ПРАВО. Випуск 76: частина 2. С. 113-118 // URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/281493/275727>

8. Мусиченко О.М., Шурдук І.В. Система примусових кримінально-правових заходів щодо неповнолітніх. Науковий вісник ХДУ Серія Юридичні науки. 2019. № 2. Том 1. С. 50-54. URL : <http://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/116>
9. Назимко Є.С. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України. Монографія. Київ. ВД «Дакор», 2018. 336с. // URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/02/nazymko-2018.pdf>
10. Нікіфорова Т.І. Застосування заходів кримінально-правового характеру до неповнолітніх. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. №9 (15). С. 494-508. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/6353>
11. Однолько І.В. Застосування спеціальної конфіскації під час війни в Україні (деякі законодавчі положення та судова практика). Академічні візії. 2024. № 30. URL : <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1129>
12. Палюх Л. М. Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування: навч. посіб. Л.: Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, 2010. 214 с.
13. Про практику застосування судами України законодавства про злочини неповнолітніх: постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року № 5 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/>
14. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: постанова Пленуму Верховного суду України № 2 від 15.05.2006р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
15. Саско О. І. Дискусійні аспекти ефективного застосування примусових заходів виховного характеру. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2020. №3(9). 170-179. URL : <http://journals.maup.com.ua/index.php/expert/article/view/1713>
16. Яцун О. Особливості врахування особи неповнолітнього при призначенні покарання. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 11.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://zakon.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України;
<http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України;
<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України);
<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України;
<https://www.supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду;
<https://www.court.gov.ua> – Офіційний веб-портал «Судова влада України»;
<https://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора;
<https://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
<https://reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень;
<https://unba.org.ua> – Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України;
<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського;
<http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України.